

U C H W A Ł A Nr LXV/514/2010
RADY MIEJSKIEJ W ŁOWICZU
z dnia 28 października 2010 roku

w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011- 2015 dla Gminy Miasto Łowicz

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym(Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz.1591,zm. z 2002 r., Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz.984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r., Nr 80 poz. 717, Nr 162, poz.1568 , z 2004 r., Nr 116, poz.1203, Nr 167, poz.1759, z 2005r., Nr 172, poz. 1441, z 2006 r., Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz.1337 z 2007 r., Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz.1111, Nr 223, poz.1458, z 2009r. Nr 52, poz.420, Nr 157, poz.1241, z 2010r. Nr 28, poz.142 i 146, Nr 40, poz.230, Nr 106, poz.675) oraz art.17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, nr 221, poz. 1738; z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842) **Rada Miejska w Łowiczu uchwała, co następuje:**

§1. Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011 – 2015 dla Gminy Miasto Łowicz.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łowicza.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Henryk Zasępa

I. PROCEDURA TWORZENIA „MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH”

1.1. Podstawa opracowania

1.2. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce

1.2.1. Uwarunkowania strategiczne i programowe

1.3. Metodyka pracy nad strategią

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

2.1. Charakterystyka miasta

2.2. Mapa problemów społecznych miasta Łowicza

2.3. Główne problemy organizacji polityki społecznej w Łowiczu

2.4. Główne problemy zarządzania sferą społeczną

2.5. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach polityki społecznej

2.6. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

III. OPIS GŁÓWNYCH PROBLEMÓW W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ

3.1. Bezrobocie

3.1.1. Charakterystyka zjawiska bezrobocia w Łowiczu

3.1.2. Analiza lokalnego rynku pracy

3.1.3. Charakterystyka Powiatu

3.1.4. Bezrobocie w Łowiczu na tle Powiatu Łowickiego

3.1.5 Skutki pozostawania bez zatrudnienia

3.2. Bezdomność

3.2.1. Charakterystyka zjawiska bezdomności

3.2.2. Przyczyny bezdomności

3.2.3. Sytuacja bezdomnych w Łowiczu

3.3. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin

- 3.3.1. Społeczne skutki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- 3.3.2. Pomoc na rzecz rodzin i dzieci zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych i problemowych z uwzględnieniem rodzin wielodzietnych i niepełnych
- 3.3.3. Formy świadczonej pomocy :
- 3.4. Alkoholizm
 - 3.4.1. Charakterystyka zjawiska alkoholizmu
 - 3.4.2. Społeczne skutki nadużywania alkoholu
 - 3.4.3. Charakterystyka problemu alkoholizmu w Łowiczu
- 3.5. Narkomania
- 3.6. Niepełnosprawność
 - 3.6.1. Charakterystyka problematyki niepełnosprawności.
 - 3.6.2. Społeczne skutki niepełnosprawności
 - 3.6.3.** Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez MOPS w Łowiczu
- 3.7. Przystępczość oraz przystępczość nieletnich
 - 3.7.1. Charakterystyka problemu przystępczości
- 3.8. Przemoc
 - 3.8.1. Charakterystyka problemu przemocy
- 3.9. Wykluczenie społeczne
 - 3.9.1. Przyczyny wykluczenia społecznego
 - 3.9.2. Pomoc na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

IV. MIEJSKA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- 4.1. Podstawowe cele „Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”
- 4.2. Analiza strategiczna
 - 4.2.1. Wprowadzenie
 - 4.2.2. Analiza SWOT

4.2.3. Opis głównych uwarunkowań zawartych w analizie SWOT

V. MISJA

VI. CELE STRATEGICZNE

6.1. Cel główny „Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”

6.2. Cele pośrednie

6.3. Cele operacyjne

6.4. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

VII. PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ŁOWICZU

7.1. Cel: Przeciwdziałanie bezrobociu

7.1.1. Cele strategiczne

7.1.2. Cele szczegółowe

7.1.3. Kierunki działania

7.1.4. Działania z zakresu pracy socjalnej

7.1.5. Źródła finansowania celu - przeciwdziałanie bezrobociu

7.1.6. Podmioty realizujące i koordynujące

7.2. Cel – zapobieganie bezdomności

7.2.1. Cele strategiczne

7.2.2. Cele szczegółowe

7.2.3. Kierunki działania

7.2.4. Źródła finansowania celu - zapobieganie bezdomności.

7.2.5. Podmioty koordynujące

7.3. Cel - pomoc na rzecz rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo – wychowawczymi

7.3.1. Cel strategiczny

7.3.2. Kierunki działania

- 7.3.3. Podmioty realizacji celu – problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin
- 7.4. Cel – rozwiązywanie problemów alkoholowych
 - 7.4.1. Zadania przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
 - 7.4.2. Cel strategiczny
 - 7.4.3. Kierunki działania
 - 7.4.4. Źródła finansowania celu – rozwiązywanie problemów alkoholowych
 - 7.4.5. Podmioty realizujące i koordynujące zadania na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych
- 7.5. Cel – zapobieganie narkomanii
 - 7.5.1. Cel strategiczny
 - 7.5.2. Cele szczegółowe
 - 7.5.3. Kierunki działania
 - 7.5.4. Źródła finansowania celu – zapobieganie narkomanii
 - 7.5.5. Podmioty realizujące strategię w zakresie realizacji celu – zapobieganie narkomanii
- 7.6. Cel -Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych
 - 7.6.1. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych
 - 7.6.2. Cele strategiczne
 - 7.6.3. Kierunki pomocy
 - 7.6.4. Źródła finansowania celu – pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych
 - 7.6.5. Podmioty realizujące pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych
- 7.7. Cel - pomoc na rzecz osób starszych
 - 7.7.1. Cel strategiczny
 - 7.7.2. Cele szczegółowe
 - 7.7.3. Kierunki działania
- 7.8. Cel - zapobieganie przestępczości i przestępczości nieletnich
 - 7.8.1. Cel strategiczny
 - 7.8.2. Cele szczegółowe

7.8.3. Kierunki działania

7.8.4. Podmioty realizujące cel – zapobieganie przestępczości i przestępczości nieletnich

7.8.5. Źródła finansowania

7.9. Cel – zapobieganie zjawisku przemocy

7.9.1. Cel strategiczny

7.9.2. Cele szczegółowe

7.9.3. Kierunki działania

7.9.4. Podmioty realizujące cel – zapobieganie zjawisku przemocy

7.10. Cel – zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego

7.10.1. Cel strategiczny

7.10.2. Cele szczegółowe

7.10.3. Źródła finansowania

VIII. Sposoby monitorowania strategii.

8.1. System Monitorowania Strategii

WSTĘP

Proponowany dokument jest kontynuacją realizowanej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2010 przyjętej Uchwałą Rady Miejskiej w Łowiczu Nr LI /320 /2006 z dnia 26 stycznia 2006r.

Obowiązująca strategia została pozytywnie zweryfikowana przez praktykę życiową .

Jest podstawą do skutecznego pozyskiwania środków finansowych w ramach działania 7.1 poddziałanie 7.1.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013 .

Gmina Miasto Łowicz zawarła umowę o realizację projektu „Być Aktywnym, Mieć Równe Szanse”.

W ramach projektu w latach 2008 – 2010 pozyskano środki zewnętrzne na realizację zadania w wysokości **726 806,78zł** w tym dofinansowanie **650 492,02 zł.** udział własny **76 314,76zł.**

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i współpracę z różnymi podmiotami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w mieście oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, Powiatowy Urząd Pracy w Łowiczu, Komenda Powiatowa Policji w Łowiczu .

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w Łowiczu, nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjęto nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna, nastawione na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- ścisłe powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej.

Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie, nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

Ważną częścią strategii społecznej jest wypracowanie propozycji projektowych związanych z europejskimi funduszami strukturalnymi. Wzmacnia to system instytucjonalnej pomocy o nowe formy i rodzi partnerstwo organizacyjno –finansowe, co daje szansę na skuteczniejsze działania w sferze łagodzenia problemów społecznych w Łowiczu.

W obszarze problemów społecznych rodziny trudności występują najczęściej w związku z chorobami, bezradnością lub niepodejmowaniem działań wobec osób niepełnosprawnych, konfliktami wewnątrzrodzinnymi spowodowanymi rozwodem lub roszczeniami materialnymi, trudnościami emocjonalnymi, sieroctwem naturalnym lub społecznym, trudnościami wychowawczymi z dziećmi, przemocą fizyczną i psychiczną, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków, nieletnią matką, bezrobociem, przestępczością nieletnich.

Dotychczasowe doświadczenia pracy instytucji społecznych w tym szczególnie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, ukazują, że

tylko w strategicznym podjęciu należy upatrywać szans trwałego rozwiązania powyższych problemów.

I. PROCEDURA TWORZENIA „MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH”

1.1. Podstawa opracowania

Prace nad proponowanym dokumentem prowadzone były pod kierunkiem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu Pana Marka Dziedzieli .Przy opracowywaniu dokumentu wykorzystano coroczne informacje przedkładane przez Komendanta Komendy Powiatowej Policji w Łowiczu , Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Łowiczu oraz Wydziału Spraw Społecznych Urząd Miejskiego w Łowiczu .

Ponadto zwrócono się o przedstawienie charakterystyk występujących problemów wraz z wybranymi informacjami statystycznymi oraz propozycji ich rozwiązań.

Proponowana strategia jest spójna z:

- Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki - Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 -2013,
- Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK),
- Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013
Narodowa Strategia Spójności
- Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020,
- Wojewódzką Strategią w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007 – 2020
- Strategią rozwoju powiatu

1.2. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce

Podstawę prawną opracowania strategii stanowi art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z póź. zm.) zgodnie, z którym „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”

Na podstawę prawną składają się również następujące ustawy:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z póź. zm),
2. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z póź. zm),
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz 535, z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z póź. zm.),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z póź. zm),
6. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z póź. zm.),
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z póź. zm.),
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z póź. zm.),

12. Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2259 z póź. zm.)

Ustawa o pomocy społecznej

Ustawa o pomocy społecznej określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z ustawą, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb, umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmuje działania w celu ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,

3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
9. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
10. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całonocne placówki opiekuńczo-wychowawcze,
12. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
13. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
14. alkoholizmu lub narkomanii,
15. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
16. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Ustawa reguluje system świadczeń rodzinnych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Ustawa ma na celu wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów.

Ustawa określa:

- 1) zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji,
- 2) warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego",
- 3) zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 4) zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 5) działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Zgodnie z ustawą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej, samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje również, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje w szczególności zadania w zakresie:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępczej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Oparcie społeczne polega w szczególności na:

- 1) podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia,
- 2) organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji,
- 3) udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Do zadań własnych gmin należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W celu realizacji tych zadań opracowuje się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Ustawa określa również sposób współpracy pomiędzy gminą a powiatem.

Na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku korzystająca ze świadczeń z pomocy społecznej może zostać skierowana do wykonywania prac społecznie użytecznych na terenie gminy. Powiatowy urząd pracy, może również, na wniosek ośrodka pomocy społecznej skierować osoby bezrobotne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Osoby, które podjęły uczestnictwo

w tych formach wsparcia mogą także zostać skierowane do wykonywania prac społecznie użytecznych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Określa ona korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji jako korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz innych placówek. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych w skład, których wchodzi w szczególności przedstawiciele:
 - jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
 - gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - Policji,
 - oświaty,
 - ochrony zdrowia,
 - organizacji pozarządowych.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia podejmują interwencję w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty".

Ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"

Ustawa przewiduje realizację Programu w latach 2006-2013.

W ramach Programu realizowane są działania mające na celu zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania (posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych):

- dzieciom do 7 roku życia,
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym.

1.2.1. Uwarunkowania strategiczne i programowe

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 -2013

Na lata 2007 – 2013 całość środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który obejmuje wsparciem następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i partnerskiej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz z promocją zdrowia. Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Wyzwania te obejmują: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z celami określonymi w odnowionej Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności Unii Europejskiej, wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego stanowi istotny czynnik przyczyniający się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wspierający wzrost konkurencyjności gospodarki.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 9 Priorytetów:

- Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna;
- Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących;
- Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka;
- Priorytet V: Dobre rządzenie.
- Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich;
- Priorytet VII: Promocja integracji społecznej;
- Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki;
- Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Ponadto realizowany jest Priorytet X *Pomoc techniczna*, którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania PO KL, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK)

Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Przez podniesienie poziomu życia rozumiany jest wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej oraz poprawę zdrowotności mieszkańców Polski. Przez podniesienie jakości życia rozumie się istotną poprawę stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

Priorytetami strategicznymi są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
5. Rozwój obszarów wiejskich.
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013

Narodowa Strategia Spójności

Zgodnie z Narodową Strategią Spójności wyzwaniem dla Polski w perspektywie średnioterminowej jest ograniczenie zasięgu ubóstwa, a przede wszystkim poprawa warunków funkcjonowania rodzin – wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. Równocześnie konieczne jest przywrócenie instytucjom pomocy społecznej funkcji integracji i aktywizacji społecznej. Jednocześnie wskazuje się na powinność wsparcia w procesie wdrażania pomocy społecznej przez instytucje zatrudnienia socjalnego, w różnorodnych formach ekonomii społecznej, w działaniach w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020

Strategia jest koncepcją świadomego i systemowego sterowania długookresowym rozwojem regionu. Strategia jest również podstawą skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, na realizację projektów ze sfery społecznej. Zgodność ze Strategią w zakresie polityki społecznej jest wymagana dla projektów współfinansowanych ze środków unijnych, realizowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz innych projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi ona potencjalne uzasadnienie.

W obszarze polityki społecznej województwa łódzkiego przyjęto cel strategiczny: zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej, na który składają się następujące cele szczegółowe:

- Wdrażanie aktywnej polityki społecznej
- Systemowa pomoc osobom i rodzinom
- Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień
- Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
- Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007 – 2020

Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie łódzkim. Strategia Polityki Społecznej Województwa Łódzkiego jest wyznacznikiem zakresu i formy strategii rozwiązywania problemów społecznych na poziomie powiatu i gminy. Stanowi ona punkt odniesienia dla wyboru priorytetów i kierunków działań strategii lokalnych. Jednocześnie jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego w obszarze – polityka społeczna, społeczeństwo obywatelskie.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej województwa łódzkiego oraz misji przyjęto następujące cele strategiczne i operacyjne:

- *Cel strategiczny 1: Wdrażanie aktywnej polityki społecznej*

Cel operacyjny 1: Zwiększenie wiedzy dotyczącej problemów społecznych

Cel operacyjny 2: Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw

Cel operacyjny 3: Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań

Cel operacyjny 4: Zwiększenie dostępności do kształcenia i szkoleń dla służb

Cel operacyjny 5: Rozwój sektora pozarządowego

- *Cel strategiczny 2: Systemowa pomoc osobom i rodzinom*

Cel operacyjny 1: Rozwój usług socjalnych

Cel operacyjny 2: Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin

Cel operacyjny 3: Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 4: Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych i starszych.

Cel operacyjny 5: Rozwój infrastruktury pomocy społecznej.

- *Cel strategiczny 3: Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Cel operacyjny 1: Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Cel operacyjny 2: Rozwój wolontariatu i społecznej inicjatywności

Cel operacyjny 3: Propagowanie aktywnych metod wychodzenia z wykluczenia

Cel operacyjny 4: Zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanych z wykluczeniem

- *Cel strategiczny 4: Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień*

Cel operacyjny 1: Zwiększenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych

Cel operacyjny 2: Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i ograniczenia szkód zdrowotnych osób uzależnionych

Cel operacyjny 3: Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel operacyjny 4: Monitorowanie stanu problemów uzależnień w województwie

- *Cel strategiczny 5: Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych*

Cel operacyjny 1: Zwiększenie dostępności do edukacji

Cel operacyjny 2: Zwiększenie dostępności do rehabilitacji leczniczej, społecznej

Cel operacyjny 2: Wyrównywanie szans w zatrudnieniu

Cel operacyjny 3: Uczestnictwo w życiu kulturalnym i promowanie aktywnego stylu życia

- *Cel strategiczny 6: Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym*

Cel operacyjny 1: Zwiększenie oddziaływania instytucji zajmujących się osobami starszymi

Cel operacyjny 2: Promocja aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze

Cel operacyjny 3: Zmniejszenie poczucia izolacji

Cel operacyjny 4: Upowszechnianie działań instytucji zajmujących się osobami starszymi

Strategia rozwoju powiatu

Cel strategiczny:

Spójny rozwój wspólnoty samorządowej, poprzez doskonalenie wykonywania zadań publicznych (w dziedzinie rozwoju człowieka, bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, zdrowia, infrastruktury i ochrony

środowiska, pielęgnacji dziedzictwa kulturowego krajobrazowego) dla podniesienia poziomu jakości życia mieszkańców powiatu.

Jednym z najważniejszych priorytetów rozwojowych jest:

Poprawa bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i stanu zdrowia mieszkańców powiatu, a także sytuacji osób niepełnosprawnych w zakresie ich integracji ze społecznością lokalną i funkcjonalności we wszystkich dziedzinach życia.

Przez bezpieczeństwo socjalne rozumie się zmniejszenie liczby bezrobotnych, zmniejszenie patologii społecznych, wykształcenie świadomych, aktywnych postaw.

1.3. Metodyka pracy nad strategią

Podstawą opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku prac.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali miasta.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Łowicza została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Łowiczu, Komendy Powiatowej Policji w Łowiczu oraz instytucji i organizacji współpracujących z Urzędem Miasta w Łowiczu.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w Łowiczu .

Dokument jest syntezą wypracowanych kierunków strategicznych dla realizacji polityki społecznej Gminy Miasta Łowicza. W procesie monitoringu realizacji strategii, kierunki i działania powinny być aktualizowane i dostosowane do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno-gospodarczego.

Strategia jest podstawą do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, mających na uwadze realizację celów zawartych w Strategii.

Wypracowana lista propozycji projektowych ze sfery polityki społecznej, stanowi integralną część Strategii i zawiera konkretne wskazania przedsięwzięć, mających na celu uzupełnienie kierunków strategicznych. Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniami innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej m.in.

Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii oraz Program Bezpieczne Miasto.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

2.1. Charakterystyka miasta

Miasto Łowicz liczy 29 970 stałych mieszkańców (dane na 31.12.2009r.) Jest siedzibą powiatu łowickiego. Strukturę ludności Łowicza w wieku przedprodukcyjnym , produkcyjnym i poprodukcyjnym prezentuje poniższa tabela:

Tabela 1. Struktura ludności Łowicza w wieku przedprodukcyjnym , produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2007 – 2009

Wiek					
	Ogółem	Mężczyźni	%	Kobiety	%
2007					
Przedprodukcyjny	5895	2996	9,8	2899	9,5
Produkcyjny	20186	10066	33,2	10120	33,4
Poprodukcyjny	4213	1210	3,9	3003	9,9
2008					
Przedprodukcyjny	5734	2909	9,6	2825	9,3
Produkcyjny	29947	10005	33,2	10042	33,3
Poprodukcyjny	4324	1213	4	3111	10,3
2009					
Przedprodukcyjny	5622	2842	9,5	2780	9,2
Produkcyjny	19833	9952	33,2	9881	33,0
Poprodukcyjny	4515	1273	4,2	3242	10,8

Źródło : Dane z Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Łowiczu

Obok bezrobocia i ubóstwa istotnymi kwestiami społecznymi są min.: bezdomność, alkoholizm, problemy ludzi starych i niepełnosprawnych, chorych psychicznie, dzieci z rodzin ubogich i patologicznych oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Na terenie miasta Łowicz problemy społeczne są podejmowane przez instytucje zarówno publiczne jak i prywatne. W obrębie sektora publicznego (finansowanego głównie z budżetu centralnego i budżetu miasta) mieszczą się następujące organizacje państwowe i samorządowe: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (w którego strukturze istnieje Środowiskowy Dom Samopomocy, Punkt Pomocy Mieszkaniowej) Powiatowe Centrum Pomocy

Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta, Sąd Rejonowy, Niepubliczne Placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej oraz szkoły i przedszkola. W ramach sektora pozarządowego działają organizacje non-profit (organizacje pozarządowe).

2.2. Mapa problemów społecznych miasta Łowicz

W trakcie opracowania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, zidentyfikowano problemy społeczne występujące w mieście Łowicz i wskazano główne problemy społeczne, których skuteczne rozwiązanie warunkuje poprawę sytuacji społecznej mieszkańców w Łowiczu.

Tabela 2. Liczba i struktura rodzin na przestrzeni lat 2007-2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych pomocą - decyzją świadczenie			Liczba rodzin i osób w tych rodzinach		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	901	843	826	749 os. 1910	686 os. 1676	680 os. 1688

Źródło: Roczne sprawozdania MOPS

Najważniejsze powody zwracania się o pomoc do ośrodka pomocy społecznej w latach 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Powody występowania o pomoc społeczną.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W KOLEJNYCH LATACH

Rok	2007	2008	2009
BEZROBOCIE	365	316	355
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	243	240	309
BEZRADNOŚĆ	14	24	23
BEZDOMNOŚĆ	16	11	20
ALKOHOLIZM	99	97	103
TRUDNOŚCI W PRZY- STOSOWANIU DO ŻY- CIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	9	7	6

Źródło: Roczne sprawozdania MOPS

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy MOPS są: bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm, bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, powodem przyznania pomocy bywa także sieroctwo i narkomania. Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych pomocą jest kwestia ubóstwa. Dla potrzeb pomocy społecznej – nowelizacją ustawy o pomocy społecznej z 1996r.- wprowadzono nowy sposób ustalania progu ubóstwa, stwarzając tzw. kryterium dochodowe. Warunkuje ono prawo do części świadczeń (głównie pieniężnych). Pomoc dla rodzin dotkniętych tym problemem polega na działaniach doraźnych (świadczenia pieniężne, np. zasiłki celowe) i długofalowych, zmierzających do usunięcia przyczyn ubóstwa. Do najważniejszych przyczyn ubóstwa należy bezrobocie. W badanym okresie problem ten utrzymywał się na względnie stałym poziomie i dotyczył wiele rodzin zwracających się o pomoc. W celu likwidacji skutków tego zjawiska - podobnie jak w przypadku ubóstwa – pracownicy socjalni wnioskuje o udzielenie pomocy materialnej. Najważniejszą jednak sprawą w walce z bezro-

bociem jest likwidacja jego przyczyn. Prowadzona jest ona poprzez pracę socjalną zmierzającą do mobilizacji klientów w poszukiwaniu zatrudnienia. Ponadto zobowiązuje się podopiecznych do zarejestrowania i systematycznego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy. Istotną rolę odgrywa także współpraca MOPS-u z Urzędem Miasta organizującym roboty publiczne dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

Kolejną kwestią podejmowaną przez tutejszy ośrodek pomocy jest niepełnosprawność. Na ten stan rzeczy składa się wiele czynników: od tych faktycznie związanych ze złym stanem zdrowia czy starzeniem się społeczeństwa, do tak zwanej „ucieczki w status inwalidy” związanych ze złą sytuacją na rynku pracy, łatwiejszą możliwością uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności czy zwiększeniem ilości świadczeń dla osób niepełnosprawnych.

W zależności od stopnia niepełnosprawności, rodzaju dysfunkcji, sytuacji rodzinnej i materialnej, osoby niepełnosprawne korzystają z szeregu świadczeń i usług. Do świadczeń pieniężnych zaliczyć można m.in.: zasiłki stałe, celowe, okresowe, finansowanie usług opiekuńczych, posiłków dla dorosłych. Z kolei osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny obejmowane są specjalistyczną pomocą usługową świadczoną przez zatrudnione i przeszkolone w tym zakresie pielęgniarki. Osoby, które wymagają całodobowej opieki kieruje się, adekwatnie do stanu zdrowia, do domu pomocy społecznej. Ponadto w strukturze MOPS istnieje Środowiskowy Dom Samopomocy, z którego usług korzystają osoby w podeszłym wieku, niepełnosprawne i samotne. Dom ten ma charakter półstacjonarnej placówki, zapewniającej swoim podopiecznym zaspokajanie potrzeb wyższego rzędu. Tutejszy ośrodek świadczy także usługi transportowe dla osób niepełnosprawnych.

Kolejnym powodem przyznawania pomocy z tutejszego ośrodka jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu

gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Środowiska dotknięte tym problemem mogą korzystać z pomocy tutejszego ośrodka – przyznawanej na zasadach ogólnych - takiej jak: wsparcie finansowe w postaci zasiłków celowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb, refundacji kosztów wyżywienia dzieci w szkołach, refundacji kosztów wypoczynku dzieci, itd. W razie konieczności możliwy jest także kontakt z pedagogiem, psychologiem i prawnikiem. W przypadku rodzin patologicznych tutejszy ośrodek pomocy współpracuje z szeregiem instytucji. Na wniosek pracownika socjalnego możliwe jest ustanowienie przez Sąd Rejonowy kurateli nad wymagającą tego rodziną. Za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie istnieje możliwość umieszczenia zaniedbywanych dzieci w pogotowiu opiekuńczym, a w przypadkach tego wymagających - w rodzinach zastępczych.

Kolejną kwestią, będącą przyczyną ubiegania się o pomoc z tutejszego ośrodka, jest bezdomność. Pomocy w formie schronienia udzielana jest poprzez przyznanie miejsca w Punkcie Pomocy Mieszkaniowej. Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc i systematycznie zwiększającą się skalę problemu bezdomności w Łowiczu jest to coraz trudniejsze zagadnienie.

Ostatnie zagadnienia dotyczy trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Działania w stosunku do tych rodzin obejmowały doraźną pomoc finansową, aktywizację zawodową oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

2.3. Główne problemy organizacji polityki społecznej w Łowiczu

Główne problemy występujące w sferze organizacji systemu pomocy społecznej to:

1. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz instytucji działających w mieście

2. Utrwalony dotychczasowy model kulturowy i wychowawczy nie promujący postaw aktywnych wśród społeczności
3. Stosunkowo niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
4. Wzrost bezrobocia i pogarszanie się sytuacji materialnej części społeczeństwa.

2.4. Główne problemy zarządzania sferą społeczną

1. Konieczność umocnienia instytucji dla rozwoju współpracy regionalnej i europejskiej
2. Wdrożenie instytucji i systemu organizacyjnego dla wspierania inicjatyw obywatelskich
3. Konieczność efektywniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej
4. Konieczność zapewnienia jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej właściwej bazy lokalowej, zaopatrzenia w sprzęt i niezbędne środki.
5. Umożliwienie podnoszenia pracownikom kwalifikacji, pogłębiania wiedzy, nabywanie nowych doświadczeń i ich wymiana.

2.5. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach polityki społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może powstać bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność kooperacji i partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i moderacja spotkań i konsultacji. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej, jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach polityki społecznej.

W Łowiczu są to:

- bezrobotni, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem, bez prawa do zasiłku; należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie miasta, a zwłaszcza na rynek pracy,
- niepełnosprawni; na terenie miasta należy zadbać o likwidację barier architektonicznych, a więc zapewnić niepełnosprawnym większą dostępność do obiektów użyteczności publicznej; istotna jest walka z wykluczeniem społecznym poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze miast i w rozwiązywanie jego problemów,
- osoby młode, absolwenci; należy zadbać o ich czynne włączenie w życie społeczne miasta oraz przywiązanie do niego poprzez zachęty i ułatwienia przy poszukiwaniu pracy, zakładaniu własnej działalności gospodarczej czy też nabywaniu mieszkań.

2.6. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

W toku konsultacji społecznych dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w Łowiczu, są to:

- wysoka stopa bezrobocia i jego niekorzystna struktura,
- niski poziom przedsiębiorczości i słabe otoczenie biznesu,
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy,
- niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy społecznej,
- patologie społeczne,
- odpływ ludności do innych miast, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych,

- niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, niski przyrost naturalny),
- zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych.

III. Opis głównych problemów w zakresie polityki społecznej

3.1. Bezrobocie

3.1.1. Charakterystyka zjawiska bezrobocia w Łowiczu

Problem bezrobocia jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych.

Analiza zawiera podstawowe dane statystyczne dot. bezrobocia w powiecie jak i informacje o podejmowanych działaniach Powiatowego Urzędu Pracy w Łowiczu na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia, a także współdziałania z lokalnymi partnerami na rynku pracy.

W sposób szczegółowy przedstawiamy problematykę instytucjonalnej obsługi bezrobocia, w aspekcie istniejących i perspektywicznych potrzeb tej grupy osób.

Z analizy danych bezrobocie w powiecie łowickim jest bezrobociem typowo strukturalnym, długotrwałym, a więc bardzo trudnym do zlikwidowania. Jak zawsze podkreślamy same działania administracyjne nie rozwiążą tego problemu. Wszystkie działania aktywizujące bezrobotnych mogą jedynie doraźnie złagodzić skalę tego zjawiska. Potrzebne są nowe zakłady pracy tworzące miejsca pracy, być może przy zaangażowaniu środków Funduszu Pracy, będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy. Ściągnięcie nowych inwestorów na teren miasta czy gminy jest rolą samorządów terytorialnych.

Wśród priorytetowych programów walki z bezrobociem – obok pobudzania procesów gospodarczych, stymulowania dużych inwestycji, optymalnej polityki współpracy z zagranicą – ważną rolę odgrywa również aktywizowanie społeczności lokalnej poprzez

stymulowanie rozwoju małych przedsiębiorstw oraz inicjowanie szkoleń zawodowych. Skuteczność przybliżenia miejsc pracy do miejsc zamieszkania wymaga w pierwszym rzędzie rozpoznania wśród ludności stopnia zainteresowania podjęciem działalności na własny rachunek oraz określenia najbardziej pożądaných rodzajów aktywności gospodarczej.

Realizacja metod przeciwdziałania skutków bezrobocia opiera się na aktywnej polityce państwa na rynku pracy, aktywizującej bezrobotnych poprzez włączanie ich do uczestnictwa w programach, zwłaszcza robotach publicznych, pracach interwencyjnych, szkoleniach oraz programach pożyczek dla bezrobotnych i zakładów pracy.

Dzięki uczestnictwu w tych programach następuje podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych przez bezrobotnych oraz podtrzymanie ich aktywności zawodowej.

Zagadnienia wpływu aktywnej polityki państwa na rynku pracy można rozpatryć w dwóch aspektach. W pierwszym zwolennicy pozytywnego wpływu aktywnej polityki na miejsca pracy w gospodarce odwołują się do popytowych efektów rozwoju aktywnych programów, poprawy efektywności poszukiwań pracy przez bezrobotnych natomiast przeciwnicy tego poglądu odwołują się do argumentacji o wzroście presji płacowej i wielu negatywnych skutkach rozwoju programów.

Natomiast pasywna polityka państwa przejawia się w łagodzeniu skutków bezrobocia poprzez stosowanie przede wszystkim finansowych form pomocy, takie jak: zasiłki dla bezrobotnych, zapomogi z pomocy społecznej, odszkodowania dla osób zwalnianych z pracy.

Podstawowym działaniem służb zatrudnienia wynikających z przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest przede wszystkim łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałania temu zjawisku.

Bezrobocie w powiecie łowickim przybrało formę bezrobocia strukturalnego charakteryzującego się wysokim bezrobociem długo-

trwałym, dużą liczbą bezrobotnych wśród osób młodych, kobiet, mieszkańców wsi, osób bez kwalifikacji i bez prawa do zasiłku. Sam poziom bezrobocia nie stanowi jedyne go czynnika warunkującego dobrą lub złą sytuację na rynku pracy. Wysokie frykcyjne (zmienne) bezrobocie jest mniejszym problemem dla służb zatrudnienia niż niższe lecz długotrwałe. Bezrobocie frykcyjne można zmniejszyć poprzez działania administracyjne, natomiast bezrobocie strukturalne wymaga tworzenia nowych miejsc pracy przez inwestowanie i lepsze wykorzystywanie potencjału wytwórczego.

3.1.2. Analiza lokalnego rynku pracy

Celem przedstawionej poniżej analizy jest określenie decydujących cech lokalnego rynku pracy. Szczególna uwaga poświęcona zostanie młodym osobom bezrobotnym i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, które stanowiły grupę docelową działań proponowanych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Bezrobociu i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy. W okresie objętym analizą – sytuacja na naszym rynku pracy była ściśle powiązana z sytuacją makroekonomiczną kraju.

3.1.3. Charakterystyka powiatu łowickiego

Powiat łowicki należy do obszarów rolniczych i jest słabo uprzemysłowiony. W ostatnim czasie nie odnotowano praktycznie żadnych znaczących inwestycji tworzących stałe, dodatkowe miejsca pracy. Największe istniejące zakłady mają stałą obsadę kadrową i poza wyjątkami nie zgłaszają do tut. Urzędu potrzeb zatrudnieniowych, albo też zmniejszają zatrudnienie.

Średnie i małe firmy mają często charakter rodzinny, a ich potrzeby zatrudnieniowe zaspakajane są bez wykorzystania usług świadczonych przez urząd pracy. Niektóre zakłady z uwagi na rodzaj działalno-

ści tworzą sezonowe miejsca pracy (przetwórstwo owocowo- warzywne, małe firmy budowlane).

Rolniczy charakter powiatu łowickiego , przewaga liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy , słabość ekonomiczna większości gospodarstw rolnych i brak perspektyw rozwoju, a także zbyt mała liczba nowych miejsc pracy w samym Łowiczu pogłębiają trudną sytuację na lokalnym rynku pracy.

3.1.4. Bezrobocie w Łowiczu na tle powiatu łowickiego

Tabela 4. Stan bezrobocia na koniec poszczególnych miesięcy 2007r. i na koniec VII 2010 r.

Miesiąc	Ogółem	Miasto	Wieś
01-2007	4025	1679	2346
02-2007	3916	1626	2290
03-2007	3810	1600	2210
04-2007	3497	1482	2015
05-2007	3402	1410	1992
06-2007	3347	1457	1890
07-2007	3288	1357	1931
08-2007	3196	1343	1853
09-2007	3085	1260	1825
10-2007	2999	1265	1734
11-2007	2943	1195	1748
12-2007	3096	1207	1789
01-2008	3223	1312	1911
02-2008	3245	1397	1848
03-2008	3133	1315	1818
04-2008	3069	1327	1742
05-2008	3077	1305	1772

06-2008	2742	1145	1597
07-2008	2763	1127	1636
08-2008	2732	1132	1591
09-2008	2653	1122	1531
10-2008	2431	1011	1420
11-2008	2596	1063	1533
12-2008	2788	1163	1625
01-2009	3100	1309	1791
02-2009	3334	1441	1893
03-2009	3407	1483	1924
04-2009	3458	1583	1875
05-2009	3435	1547	1888
06-2009	3235	1466	1769
07-2009	3196	1453	1743
08-2009	3177	1445	1732
09-2009	2944	1326	1618
10-2009	2969	1343	1626
11-2009	3013	1358	1655
12-2009	3174	1436	1738
01-2010	3525	1617	1908
02-2010	3654	1691	1963
03-2010	3608	1640	1968
04-2010	3437	1595	1842
05-2010	3369	1559	1810
06-2010	3197	1484	1713
07-2010	3181	1467	1714
08-2010	3099	1410	1689

Jak wynika z powyższych danych najmniejsza liczba osób bezrobotnych figuruje w miesiącach letnich, tj. od czerwca do listopada i wynika to z faktu, iż właśnie w tym okresie są wdrażane do realizacji programy rynku pracy i aktywizacji bezrobotnych na które

tutejszy urząd pozyskuje dodatkowe środki Funduszu Pracy oraz dofinansowania Europejskiego Funduszu Społecznego.

W okresach zimowych, tj. od grudnia bezrobocie sukcesywnie wzrasta z uwagi na kończące się prace sezonowe na lokalnym rynku pracy. Ponadto z analizy tabeli wynika, iż mniejszy odsetek osób bezrobotnych zamieszkuje teren miasta.

Tabela 5. Stopa bezrobocia na terenie powiatu łowickiego w latach 2007/2010 na tle województwa i kraju

	Polska	Województwo Łódzkie	Powiat Łowicki
Na dzień 31.12.2007	11,4 %	11,5 %	9,1 %
Na dzień 31.12.2008	9,5 %	9,2 %	8,1 %
Na dzień 31.12.2009	11,9 %	11,6 %	9,1 %
Na dzień 31.07.2010	11,4 %	11,4 %	9,1 %

3.1.5. Skutki pozostawania bez zatrudnienia

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny. W krótkim czasie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne

kwesie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział obowiązków na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek), dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się). Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne, związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne - nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie już uznaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia. Bezrobotni objęci pomocą społeczną zauważają u siebie niepokojące pogorszenie stanu zdrowia. Odsetek osób odczuwających nowe dolegliwości wyraźnie rośnie wraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy. Jest to wyraźny dowód, jak silnie negatywnym doświadczeniem może być bezrobocie. Oprócz dolegliwości somatycznych część bezrobotnych zauważa u siebie pogorszenie samopoczucia. Prawie wszyscy bezrobotni odczuwają niepokój, lęk, przygnębienie, rozdrażnienie, mają kłopoty ze snem, czują, że coś im zagraża. Duża część bezrobotnych uważa, że nie ma wpływu na ważne decyzje rodzinne i że ludzie są w stosunku do nich niesprawiedliwi. Bezrobocie

burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych MOPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny. Jako pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, następnie za media, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu gazu i energii. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy MOPS zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych ze zdrowiem (leki, sprzęt rehabilitacyjny) i kształceniem dzieci. Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza bowiem postawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji.

Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie

oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Warte podkreślenia w tym miejscu wydaje się również ograniczenie kontaktów rówieśniczych dzieci na skutek rezygnacji z usług placówek opiekuńczo - wychowawczych, edukacyjnych czy kulturalnych.

3.2. Bezdomność

3.2.1. Charakterystyka zjawiska bezdomności

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Bezdomność jest najbardziej skrajnym przejawem wykluczenia społecznego, związanym z brakiem domu, pracy, środków do życia i różnymi patologiami. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezdomnemu należy się tymczasowe miejsce noclegowe, odzież, posiłek i inne formy pomocy. Problem bezdomności jest zjawiskiem nasilającym się. MOPS posiada w swoich strukturach Punkt Pomocy Mieszkaniowej – może pomieścić około osób. Niezwykle ważne jest wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób objętych bezdomnością. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju, a także niebezpieczeństwo epidemiologiczne. Pomocy praktycznej tym osobom udzielają, obok ośrodków pomocy społecznej organizacje pozarządowe, prowadzące schroniska i inne placówki dla bezdomnych. Chociaż liczebność bezdomnych obywateli nie jest zbyt duża, to jednak zjawisko bezdomności jest istotnym problemem wymagającym odpowiednich działań i dużych nakładów.

3.2.2. Przyczyny bezdomności

Istnieje wiele przyczyn bezdomności, najczęściej występujące to:

- pogłębiające się ubóstwo pewnych warstw społecznych,

- utrata pracy (długotrwałe bezrobocie),
- brak lub zniszczenie więzi rodzinnych (rozpad rodziny),
- alkoholizm i inne uzależnienia,
- eksmisje,
- opuszczenie zakładu karnego przy braku możliwości powrotu do mieszkania.

3.2.3. Sytuacja bezdomnych w Łowiczu

Problem bezdomności jest zjawiskiem nasilającym się i dotyczy także Łowicza. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej posiada w swoich strukturach Mieszkania chronione przy ulicy Podrzecznej i Świętojańskiej. Mogą one zabezpieczyć schronienie dla około 15 osób. W czasie zimowym istnieje możliwość doraźnego zwiększenia miejsc.

Bezdomność jako powód trudnej sytuacji życiowej była podstawą przyznania świadczeń pomocy społecznej:

L.p.	Liczba osób	Rok
1.	16	2007
2.	11	2008
3.	20	2009

Punkt Pomocy Mieszkaniowej zapewnia osobom bezdomnym możliwość noclegu, zabiegów higienicznych, zmiany odzieży i posiłku na bazie stołówki PCK. Osoby bezdomne korzystają również z zasiłków celowych na zaspokojenie niezbędnych potrzeb (głównie zakupy leków i na opłaty związane z uzyskaniem nowych dokumentów tożsamości), pośrednictwa w poszukiwaniu pracy (zatrudnienie przy robotach publicznych) i pracy socjalnej świadczonej na ich rzecz.

W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Punktu Pomocy Mieszkaniowej i zapewnienia przebywającym tam osobom minimalnych standardów życia.

Zapewnienie schronienia, posiłków i ubrania jest zadaniem obowiązkowym gminy i nakłada na samorząd miejski obowiązek stworzenia warunków do jego realizacji.

Istnienie PPM w Łowiczu jest pozytywną stroną systemu pomocy społecznej, zwłaszcza w odniesieniu do gmin sąsiadujących, którego nie posiadają ośrodka wsparcia wykupując miejsca noclegowe w innych gminach.

3.3. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczącą część klientów MOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonal-

nej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

3.3.1. Społeczne skutki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców Ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny - podopieczni Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci. W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają

więcej porażek szkolnych w efekcie czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

3.3.2. Pomoc na rzecz rodzin i dzieci zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych i problemowych z uwzględnieniem rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Rodzina określana jako podstawowa grupa społeczna „wypełnia istotne funkcje w interesie społeczeństwa, zaspokajając zarazem potrzeby psychiczne, emocjonalne i społeczne swych członków. Wypełnia zadania wobec społeczeństwa i wobec jednostek wchodzących w jej skład” .

Najczęstsze zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania rodziny wynikają z zerwania więzi rodzinnych, bezrobocia będącego przyczyną ubóstwa, występowania uzależnień od środków psychoaktywnych w szczególności od alkoholu, czego skutkiem jest przemoc w rodzinie. Zjawisko przemocy występuje zarówno w sferze fizycznej, emocjonalnej i seksualnej, także jako zaniedbania wobec dzieci.

Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej a także organizacji pomocowych. Ochrona rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeń-

stwa, gdyż funkcjonalne, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny.

Świadczenie pomocy na rzecz rodziny powinno odbywać się w ramach kilku obszarów tematycznych:

- rozwój polityki rodzinnej,
- wspieranie rodziny od wewnątrz (rola rodziców),
- opracowanie wskaźników i statystyk obrazujących poziom życia rodziny.

W dniu 27 maja 2010r. Rada Miejska w Łowiczu przyjęła Uchwałę w sprawie przyjęcia Programu „ Łowicka Karta Dużej Rodziny 3+ i rodziny zastępczej” .

Polityka prorodzinna zajmuje ważne miejsce we wszelkich działaniach społecznych miasta Łowicza. Proponowane w uchwale rozwiązania mają na celu wzmocnienie funkcji rodziny, kondycji finansowej rodziny wielodzietnej jak również ułatwienie członkom rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych dostępu do dóbr kultury, sportu i rozrywki.

Dzięki przyjętemu programowi rodziny wielodzietne będą mogły korzystać z 50% ulgi przy korzystaniu z obiektów Ośrodka Sportu i Rekreacji, przy zakupie biletów MZK, a także biletów do kina.

Podwyższony zostanie o 50 zł dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej na czwarte i kolejne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego , a także dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w rodzinach wielodzietnych uprawnionych do zasiłku rodzinnego.

Zgodnie z informacją z ostatniego spisu ludności w Łowiczu mieszka 561 rodzin z co najmniej trójką dzieci w wieku do 24 lat, w tym :

- 447 rodzin z trójką dzieci,
- 114 rodzin z czwórką dzieci i więcej.

Wśród 114 rodzin z czwórką dzieci i więcej 50 dzieci jest uprawnionych do dodatku z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej i 7 dzieci do dodatku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu wynika, że na terenie Łowicza funkcjonuje 46 rodzin zastępczych, w których przebywa 66 dzieci.

Zdiagnozowano różnorodne problemy związane z prawidłowym funkcjonowaniem rodziny. Z danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu wynika, że od 2007 r. liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Z powodu bezrobocia zakwalifikowano do świadczeń pomocy społecznej:

- w roku 2007 – 365 rodzin
- w roku 2008 – 316 rodzin
- w roku 2009 - 355 rodzin

Z powodu alkoholizmu zakwalifikowano do świadczeń pomocy społecznej:

- w roku 2007 - 99 rodzin
- w roku 2008 - 97 rodzin
- w roku 2009 - 103 rodziny

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową :system oświatowy, system społeczności sąsiedzkiej, system społeczności zawodowej.

3.3.3. Formy świadczonej pomocy :

Pomoc materialna w postaci różnorodnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. W formie pieniężnej w latach 2007-2009 realizowane były następujące świadczenia:

Formy pomocy	Liczba osób			Liczba świadczeń			Kwota świadczeń		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Zasiłki stałe	113	109	98	1.040	1.070	959	352.577	359.634	324.496
Zasiłek okresowy	280	195	179	1.075	857	671	133.865	162.795	143.810

Stosowanie form pieniężnych wymaga od pracowników socjalnych postawienia szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo zmarnotrawienia tych środków, gdyż często rodziny dysfunkcyjne wykazują ogromną bezradność w sprawie planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

Lepsze efekty w wielu przypadkach przynosi świadczenie pomocy rzeczowej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu udzielał w latach 2007-2009 następujących świadczeń rzeczowych:

Lp.	Rodzaj pomocy	Kwota			Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinach		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
1	ZUPY I ŚNIADANIA	37.949	22.907	68.634	60	53	80	100	67	108
2	DOŻYWIANIE W SZKOŁACH	-	-	2150			40			162
3	ŻYWNOŚĆ	100.011	50.619	78.452	360	220	282	922	538	697
4	REMONTY	1.880	4.060	820	12	15	5	21	30	9
5	OBOZY I KOŁO-	2.630	1.100	950	12	5	5	56	20	15

	NIE									
6	OPAŁ	35.030	53.888	59.070	176	195	203	406	451	515
7	LEKI I LECZENIE	16.605	25.463	15.281	65	99	82	118	99	82
8	WYPR. SZKOLNA	1.900	3.250	3110	11	15	18	39	63	68
9	ODZIEŻ I OBU- WIE	4.721	16.978	3.397	27	60	27	68	148	54
10	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	93.729	118.367	203852	8	9	15	8	9	15
11	PRZEDSZKOLA, CZESNE, ŻYWIE- NIE	31.638	41.409	47.365	38	47	48	154	178	175
12	KSZTAŁCENIE I KURSY	800	-	-	1	-	-	1	-	-
13	POGRZEBY	6.840	7.035	9.569	5	4	7	15	4	11
14	WYDATKI MIESZK	5.681	9.680	7.250	27	36	22	65	77	37
15	ZASIŁKI OKRE- SOWE	27.999	10.698	8.935	274	147	133	758	403	327
16	SPRZĘT GOSP. DOMOWEGO	966	720	945	2	4	5	4	9	7
17	REHABILITACJA	3.050	3.520	780	12	13	5	41	48	10
18	BILETY	85	390	800	3	2	6	3	5	17
19	ZDARZENIA LO- SOWE	-	11.600	800		6	1		18	1
20	INNE	1.286	2.760	4.084	25	36	37	40	69	77
	RAZEM	372.800	384.444	516.244	-	-	-	-	-	-

3.4. Alkoholizm

3.4.1. Charakterystyka zjawiska alkoholizmu

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym

piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania;
- regularne ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu;
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości;
- zmiany tolerancji na alkohol;
- utrata kontroli nad piciem;
- zaburzenia pamięci i świadomości;
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

3.4.2. Społeczne skutki nadużywania alkoholu

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i wybuchowych reakcji radości lub rozpacz, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawić się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego.

Nadużywanie alkoholu w Polsce jest jedną z głównych przyczyn rozwodów. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań.

W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Badania ukazują, że co najmniej u 50 % chorych na nerwicę dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców miasta i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. W rodzinach, które objęte są pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picie alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko "dziedziczenia" alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

3.4.3 Charakterystyka sposobu kontaktów z alkoholem mieszkańców Łowicza (liczba osób uzależnionych i pijących w sposób ryzykowny, szkody będące następstwem picia).

Według różnych źródeł szacunkowych danych w Polsce mamy 5-10% abstynentów, około 70-75% ludzi pijących względnie bezpiecznie, 15-20% pijących ryzykownie lub szkodliwie i około 0,8 – 1,5% osób uzależnionych od alkoholu.

Dane dotyczące ilości osób uzależnionych od alkoholu mieszkających na terenie miasta, zebranych od różnych instytucji w zasadzie mieszczą się w w/w przedziałach.

I tak z danych uzyskanych od Sadu Rejonowego w Łowiczu wynika, że pod opieką sądu znajduje się ponad 60 osób ze zdiagnozowanym problemem uzależnienia. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Uzależnień interweniowała w latach 2004-2005 wobec prawie 120 osób uzależnionych od alkoholu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy socjalnej 115 osobom ze zdiagnozowanym zespołem zależności alkoholowej. Pamiętać należy, że są to dane dotyczące osób korzystających z pomocy finansowej, a więc tylko uboższej części populacji mieszkańców miasta i/lub osób zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych celem podjęcia interwencji lub skierowania na leczenie odwykowe.

Znacznie większe ilości osób uzależnionych objętych leczeniem odwykowym i to w samym 2005 roku przyjęto w Poradni Leczenia Uzależnień. Z danych Poradni wynika, że w roku 2005 zarejestrowano 365 pacjentów ze zdiagnozowanym uzależnieniem od alkoholu. Poradnia jest jednak placówką obejmującą pomocą pacjentów również z gmin ościennych.

Zupełnie inny obraz skali problemu uzależnienia od nadużywania alkoholu wśród mieszkańców Łowicza ujawniła ankietowana młodzież. Wg danych z ankiety średnio ponad 15% badanych uczniów przyznało, że wychowuje się w rodzinie z problemem alkoholowym.

Jeszcze większa grupa (17-29%) stwierdziła, że wśród członków dalszej rodziny znajdują się osoby nadużywające alkoholu.

Informacje te wskazywać mogą na większe rozpowszechnienie problemu alkoholowego (zarówno uzależnienia jak i picia szkodliwego czy ryzykownego) niż wynikałoby to z danych instytucjonalnych. Potwierdzałoby to tezę o niedoszacowaniu skali problemów alkoholowych, określonej na podstawie oficjalnych danych.

3.5. Narkomania

3.5.1. Charakterystyka problemu narkomanii

Narkomania to nałóg stałego używania narkotyków, z czasem całkowite uzależnienie się od nich; prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach – zwłaszcza w układzie nerwowym.

Substancje narkotyczne mają co najmniej trzy wspólne właściwości:

- wywołują uczucie błogostanu;
- powodują fizyczne i psychiczne uzależnienie się człowieka od środków narkotycznych, czego następstwem jest zjawisko głodu narkotycznego;
- zażywanie ich prowadzi do postępującej w dość szybkim tempie fizycznej, psychicznej i społecznej degradacji narkomana.

Odurzenie (błogostan) polega na doznawaniu pod wpływem środka odurzającego najczęściej przyjemnych wrażeń, znikają troski i kłopoty, ustępuje napięcie psychiczne, mijają obawy i lęki. Wszystko to razem składa się na uczucie błogostanu, któremu towarzyszy – w zależności od zażywanego środka – pobudzenie lub przyhamowanie aktywności. Kolejnym elementem jest zaburzenie świadomości w postaci halucynacji oraz wzrokowych i słuchowych omamów.

Uzależnienie powstaje po pewnym, zazwyczaj niezbyt długim okresie zażywania środków narkotycznych. Jest to wielkie pragnienie wprowadzenia się po raz kolejny w stan odurzenia, nazywane również psychiczną zależnością.

Nieco później pojawia się znacznie głębsza zależność fizyczna. Polega ona na tym, że w miarę zażywania środków stają się one chemicznymi składnikami organizmu, wskutek czego komórki i tkanki przyzwyczajają się do nich, tak, że narkotyk staje się konieczny do zachowania biochemicznej równowagi ustroju. Po wytworzeniu się zależności fizycznej, brak środków odurzających wywołuje głód narkotyczny, powodujący przymus systematycznego zażywania narkotyków i ciągłego zwiększania ich dawki.

Dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki?

Aby dzieci nie stały się częścią danych statystycznych dotyczących narkomanii, musimy jasno zrozumieć, jak młodzi ludzie zaczynają swój kontakt z narkotykami. Statystyki szacują, że próbuje ich od 85% do 95% nastolatków.

Od dawna podejmuje się przeróżne starania by odciągnąć od narkotyków młodych ludzi, jednak to nie okazuje się takie proste.

Trzeba pamiętać, że dzieci są wszystkie ciekawe, lubią eksperymentować i sprzeciwiać się zakazom. Nastolatków intryguje to co wydaje się im związane z dorosłością: alkohol, sex, narkotyki, papierosy. Wielu ludzi eksperymentuje ze środkami odurzającymi, lecz jest to jedna ze złych cech okresu dojrzewania.

Ponadto ludzie sięgają po narkotyki, ponieważ przekora i bunt są charakterystyczne w tak młodym wieku. Wielu z nich bierze je tylko dlatego, że ich zażywanie wygląda „atrakcyjnie”. Pod ich wpływem ludzie uwalniają się od zahamowań i stają się bardziej rozmowni i zabawni, zrelaksowani lub energiczni. Uważają, że zażywanie narkotyków to świetna zabawa, a z narkomanii można się wyleczyć.

Jednym z powodów zażywania narkotyków jest fakt, iż dorośli często nie traktują problemu narkomanii zbyt poważnie. Ten niepoważny stosunek może przybierać różne formy: czasem zaprzecza się istnieniu problemu narkomanii, czasem jest to uczucie skrępowania wobec osoby zażywającej narkotyki. Czasem niepewność co zrobić z narkomanem, jak z nim rozmawiać.

Kolejnym czynnikiem sprzyjającym rozpowszechnianiu się narkomanii jest fakt, iż narkotyki poprawiają nastrój i samopoczucie. Wszystkie zażywane substancje przez młodych ludzi – marihuana, haszysz, amfetamina, LSD, kokaina czy heroina wywołują stany euforyczne o różnym nasileniu. Kluczem do uzależnienia młodzieży jest przyjemność a nie ból. Nawet dobre samopoczucie można poprawić jeszcze przy pomocy narkotyków.

Wszystko sprowadza się do tego, że większość młodzieży szkolnej i studentów próbuje narkotyków dla jednej z trzech głównych przyczyn:

1. Zabawy i ciekawości
2. Dostosowania się do swoich kolegów
3. W celu usunięcia nieprzyjemnych stanów ducha.

W ostatnich latach daje się zaobserwować wyraźny wzrost skali problemów wynikających z zażywania narkotyków. Dzieje się tak głównie za sprawą młodzieży, choć docierają także sygnały o wzroście zainteresowania narkotykami przez osoby dorosłe. Pojawiły się nowe substancje odurzające, a także nowe wzory ich zażywania. Od 1997 roku wyraźnie zmniejsza się liczba osób używających narkotyków dożylnie (np. „polskiej heroiny”). Zdziałał tu prawdopodobnie głównie lęk przed zarażeniem wirusem HIV. Generalnie jednak od początku lat dziewięćdziesiątych odsetek uczniów sięgających po narkotyki wzrósł znacznie osiągając średni poziom europejski.

Przybliżoną skalę zagrożenia problemem narkomanii w naszym mieście oraz jakie są postawy młodych ludzi w stosunku do narkotyków przedstawia poniższy materiał.

Skala problemu zażywania narkotyków jest znacznie mniejsza niż w przypadku picia alkoholu. Nie należy go jednak bagatelizować, gdyż we wszystkich badanych grupach istnieją uczniowie, którzy przyznają się do używania narkotyków. Zakres konstruktywnej wiedzy młodych ludzi na temat substancji psychoaktywnych również budzi wątpliwości.

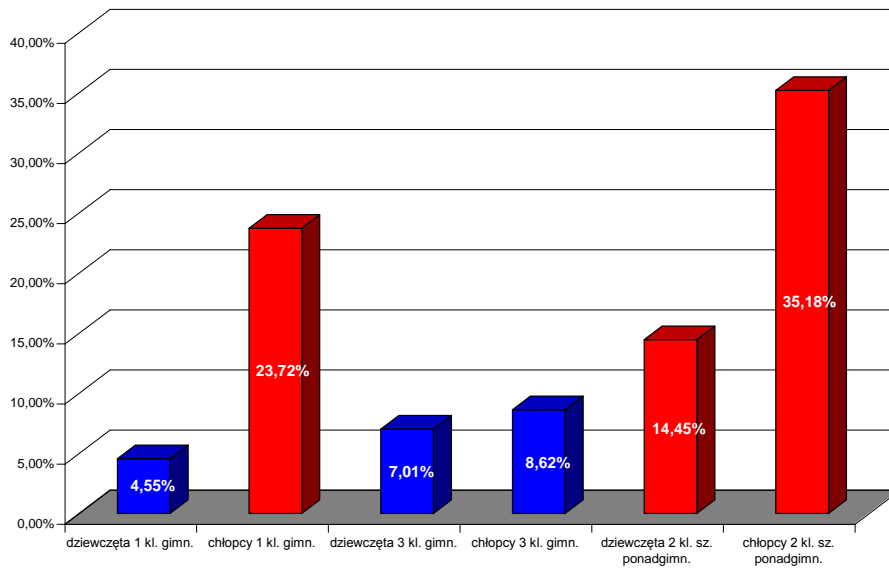
Zdecydowana większość respondentów słyszała o najpopularniejszych narkotykach takich jak: marihuana, haszysz, amfetamina, heroina, kokaina czy też „młodszych” substancjach, takich jak „pigulka gwałtu”. Najmniej znanymi narkotykami dla badanych osób były: LSD, crack oraz brown sugar.

Badani sięgający po narkotyki stwierdzili, że pierwszym zażyтым narkotykiem przez nich były zazwyczaj substancje z grupy konopii indyjskich (marihuana lub haszysz). Marihuana jest też bezwzględnie najpopularniejszym i najczęściej zażywanym narkotykiem w badanej populacji młodzieży.

Największa grupa ryzyka występuje wśród chłopców z 2 klasy szkoły ponadgimnazjalnej. Do kontaktu z marihuaną przyznało się w tej grupie ponad 35 procent badanych uczniów! Są to już odsetki wysoce niepokojące, przewyższające dane z uśrednionych badań krajowych.

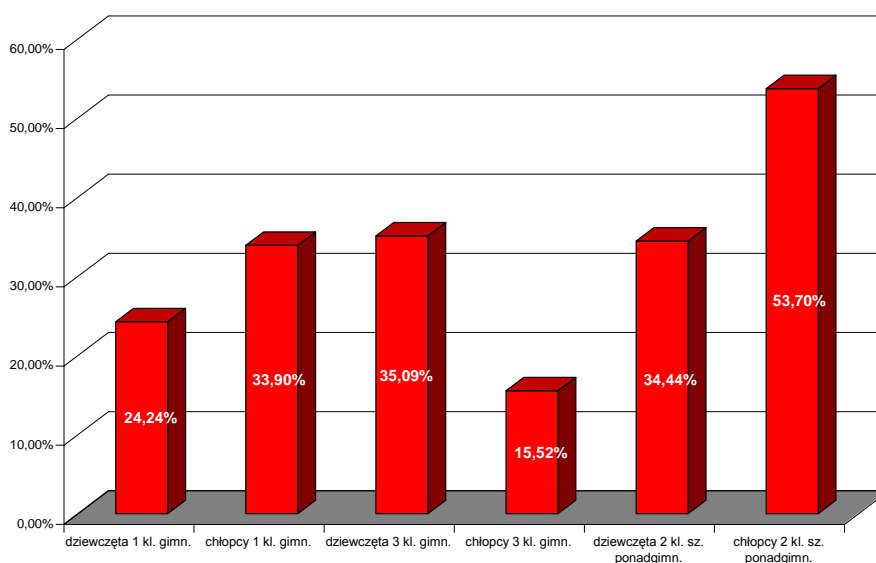
Na drugim miejscu w tej statystyce „uplasowali się” chłopcy z 1 klasy gimnazjum, z jeszcze bardziej niebezpiecznym wskaźnikiem dla tej grupy wiekowej-ponad 23 procent.

Wykres nr 1. Odsetek badanych, którzy zażywali marihuany lub haszyszu.

Dostęp do narkotyków jest znacznie trudniejszy niż do papierosów czy alkoholu, lecz liczba osób przyznających się do tego, że osobiście znają ludzi, od których można kupić narkotyki jest stosunkowo duża. Największy odsetek osób znających handlarzy narkotyków odnotowano wśród chłopców z 2 klasy szkoły ponadgimnazjalnej. Twierdząco odpowiedziało ponad 50 procent respondentów z tej grupy.

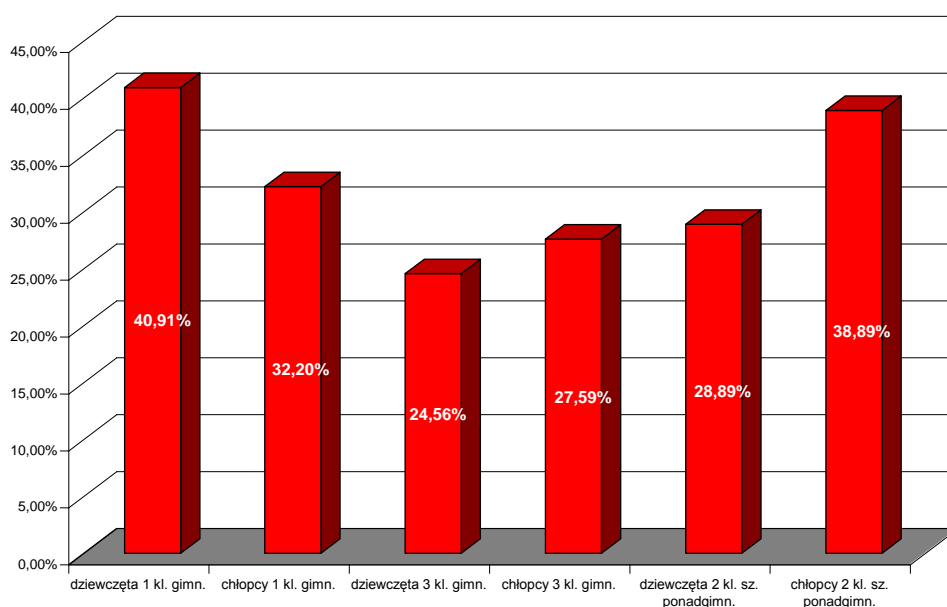
Wykres 2. Odsetek respondentów, którzy znają osoby, od których można kupić narkotyki

Świadomość zagrożeń jakie niesie używanie narkotyków jest w badanej grupie relatywnie niska. O ile narkotyki twarde uważane są przez większość badanych jako niebezpieczne, to w przypadku marihuany sytuacja jest zupełnie inna. Wielu spośród badanych stwierdziło, iż palenie marihuany lub haszyszu „od czasu do czasu” jest mało ryzykowne. Tymczasem, pomijając oczywiste niebezpieczeństwo uzależnienia psychicznego i fizycznego, należy przytoczyć chociażby wyniki badań Uniwersytetu Kalifornia w Los Angeles, z których wynika, że substancje smoliste zawarte w dymie z marihuany są czterokrotnie bardziej niebezpieczne niż pochodzące z dymu tytoniowego. Wyciągnięte przez naukowców wnioski mówią o tym, iż w przypadku palenia marihuany występuje większe ryzyko rozwoju raka płuc niż podczas palenia papierosów.

Odsetek osób, które bagatelizują problem zażywania marihuany lub haszyszu przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3. Palenie marihuany lub haszyszu „od czasu do czasu” to małe ryzyko.

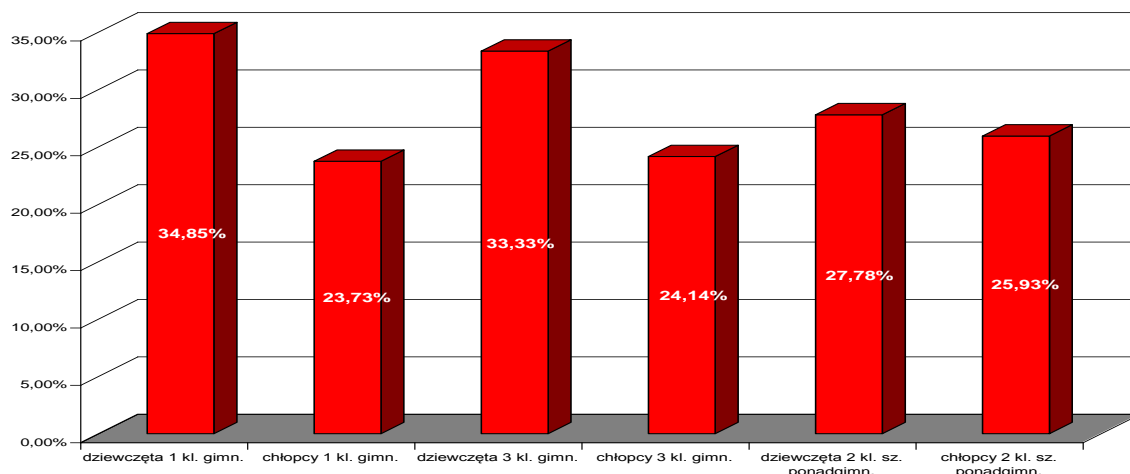

Konieczność edukacji, w tym prowadzenia programów profilaktycznych potwierdza niebezpiecznie niska ocena stanu zaufania mł-

dzieży do swoich wychowawców-nauczycieli, w tym także zła ocena ich wiedzy na temat narkotyków i uzależnień. Odsetek pozytywnych ocen wiedzy nauczycieli, w najlepszym przypadku, nie przekroczył 35 procent.

Dane na ten temat przedstawia wykres nr 4.

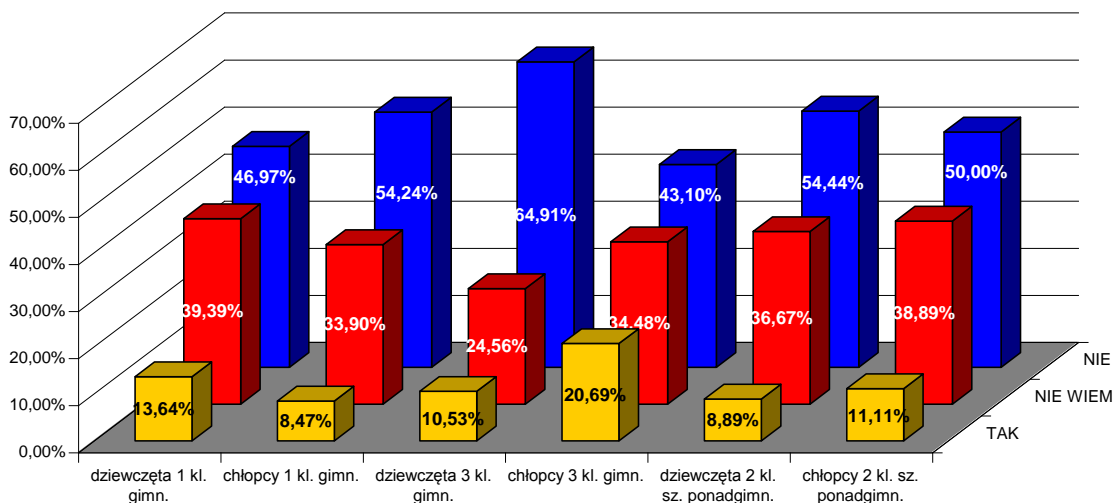
Wykres 4. Odsetek uczniów pozytywnie oceniających wiedzę nauczycieli na temat używek i uzależnień.

Niepokój budzi brak zaufania uczniów do swoich nauczycieli.

Bardzo mały odsetek badanych stwierdził, iż w trudnej sytuacji związanej z używkami lub uzależnieniami o pomoc prosiłoby nauczyciela. Około 50 procent badanych (w przypadku dziewcząt z 3 klasy gimnazjalnej - 64 procent) zdecydowanie twierdzi, iż pomocy nie szukałoby w szkole.

Wykres 5. Odsetek badanych, którzy twierdzą, zwróciliby się do nauczyciela o pomoc w trudnej sytuacji związanej z używkami lub uzależnieniami.

Szczególnie w tym kontekście wydaje się, iż w prowadzenie edukacji na temat używek i uzależnień warto w większym niż dotychczas stopniu powierzać specjalistom spoza szkoły. Z drugiej strony warto inwestować w wiedzę i umiejętności nauczycieli, wychowawców i pedagogów. Jak pokazują wyniki badań dotychczasowe działania edukacyjne prowadzone, czy to przez nauczycieli, czy przez specjalistów w tej dziedzinie są niewystarczające.

3.6. Niepełnosprawność

3.6.1. Charakterystyka problematyki niepełnosprawności.

Społeczny model niepełnosprawności zakłada, że niepełnosprawność powstaje na skutek ograniczeń, doświadczonych przez osoby nią dotknięte: od indywidualnych uprzedzeń do instytucjonalnej dyskryminacji, od niedostępnego publicznego budownictwa do niedostosowanego systemu transportu, od segregacyjnej edukacji do wykluczających osoby niepełnosprawne rozwiązań na rynku pracy. To nie indywidualne ograniczenia są przyczyną niepełnosprawności, ale

nie dostarczanie przez społeczeństwo odpowiednich usług oraz brak właściwego zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych . Dyskryminacja osób niepełnosprawnych nie jest problemem wynikającym z ograniczeń ludzi niepełnosprawnych lecz z postaw i nastawienia otoczenia .

Uchwałą Nr XXXIX /245/2006 Rady Powiatu Łowickiego z dnia 1 marca 2006r. uchwalono Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Łowickim na lata 2006 – 2013.

Program ten zawiera opis działań na rzecz osób niepełnosprawnych mających na celu zapewnienie im takich samych praw jak pozostałym członkom społeczeństwa.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy już około 14 % ogółu ludności.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej koncentruje swoje działania na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez działalność Środowiskowego Domu Samopomocy oraz świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych.

3.6.2. Społeczne skutki niepełnosprawności.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno - zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością; z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów - utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Na tę typową sytuację mogą nałożyć się jeszcze dodatkowe uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym. Uwarunkowania te to:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia gospodarstwa domowego (brak podstawowych mebli, pralki, lodówki),
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań leczniczo – rehabilitacyjnych,
- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niesprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. Wymaga to odpowiedniego systemu interwencji kryzysowej stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia, stanowiącego warunek prewencji podstawowej. Z drugiej strony brak konstruktywnego rozwiązania sytuacji kryzysowej w przeszłości domaga się wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zarówno samej osoby niepełnosprawnej jak i jej rodziny.

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków. W zetknięciu z niepełnosprawnością jednego ze swych członków, w rodzinie musi dokonać się ogromny proces, którego zasadniczymi elementami są osobista przemiana oraz właściwa reakcja grupy podstawowej. Szczególnie trudna sytuacja narasta w rodzinie wychowującej nieletnie dziecko. Często rodzice po uzyskaniu informacji, że ich dziecko jest niepełnosprawne, przeżywają bardzo silnie negatywne emocje. W rezultacie ulegają zakłóceniu (czasami bardzo poważnemu) relacje między członkami rodziny, szczególnie zaś między małżonkami oraz między rodzicami a niepełnosprawnym dzieckiem.

3.6.3. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez MOPS w Łowiczu

Środowiskowy Dom Samopomocy

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są w postaci dziennego pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy. Podopiecznymi są osoby kierowane przez Poradnię Zdrowia Psychicznego, które z powodu choroby mają poważne trudności w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem.

Pobyt w Domu ma charakter całkowicie dobrowolny i jest bezpłatny. W 2009 roku przyjęto do Środowiskowego Domu Samopomocy 28 podopiecznych, w tym: 16 osób chorych psychicznie i 12 osób upośledzonych umysłowo. W ogólnej liczbie uczestników jest 14 kobiet i 14 mężczyzn, natomiast przedział wiekowy dla kobiet i mężczyzn był taki sam od 23 do 75 lat.

Użytkownicy ŚDS są pod stałą opieką lekarską Poradni Zdrowia Psychicznego, a osoby mające trudności z poruszaniem się mają możliwość skorzystania z dowozu organizowanego przez MOPS.

Pracownicy placówki prowadzą zajęcia grupowe i indywidualne, dostosowując pracę do indywidualnych predyspozycji uczestników, mające na celu usprawnienie zaburzonych funkcji poprzez systematyczne stopniowanie trudności. Zajęcia terapeutyczne uczą zasad dobrej komunikacji i hierarchii wartości, samooceny, okazywania uczuć, mechanizmów, które kierują ludzkim postępowaniem. Liczba osób biorących udział w poszczególnych zajęciach i treningach jest zróżnicowana ze względu na wiek i rodzaj dysfunkcji uczestnika.

Wszystkie realizowane formy rehabilitacji uczą podstawowych wartości: bycia z drugim człowiekiem w atmosferze serdeczności, akceptacji, tolerancji dającej poczucie bezpieczeństwa, umiejętności do-

strzegania piękna otaczającej rzeczywistości, dzielenia się swoimi uczuciami i wrażeniami.

Środowiskowy Dom Samopomocy oferuje :

1. Trening umiejętności samoobsługi – dotyczy: samodzielnego mycia, jedzenia, ubierania i załatwiania potrzeb fizjologicznych.
2. Trening umiejętności praktycznych – dotyczy: szycia, prasowania, cerowania, sprzątanía.
3. Trening zaradności życiowej – w którym zawarty jest: trening kulinarny, wyglądu zewnętrznego, budżetowy.
4. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych – dotyczy: umiejętności prowadzenia rozmowy, rozwiązywania problemów w trudnych sytuacjach międzyludzkich, przygotowania do podjęcia pracy.
5. Trening umiejętności spędzania wolnego czasu – dotyczy: czytania prasy, książek, zajęć kulturalno-oświatowych.
6. Terapia zajęciowa, na której prowadzone są zajęcia plastyczne, rękodzieło, ergoterapia.

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze przyznaje się osobom samotnym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym i w podeszłym wieku, które mają ograniczoną zdolność do samoopieki lub mają rodzinę niewydolną opiekuńczo.

Usługi opiekuńcze ukierunkowane są przede wszystkim na podtrzymanie podstawowej aktywności życiowej. Celem świadczenia usług opiekuńczych jest wsparcie osoby objętej opieką w jej wysiłkach zmierzających do radzenia sobie z trudną sytuacją życiową, w jakiej się znalazła. Usługi opiekuńcze polegają na towarzyszeniu, wspieraniu, pomocy i wyręczaniu. Ich forma i zakres są modyfikowane w zależności od stanu zdrowia i potrzeb osoby objętej opieką.

Przyznanie usług umożliwia godziwą egzystencję w środowisku. Brak możliwości zapewnienia osobie pomocy w formie usług opiekuńczych stanowi jedną z przesłanek skierowania do domu pomocy społecznej. Zasadą jest świadczenie usług nieodpłatnie.

Pomocą stała w 2009r. zostało objętych 51 osób (47 w 2008r).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Mogą one polegać na: usprawnianiu do funkcjonowania w społeczeństwie, pielęgnacji, rehabilitacji fizycznej, terapii psychologicznej i pedagogicznej, wsparciu edukacyjnym, pomocy mieszkaniowej.

Usługi specjalistyczne dotyczyć mogą na przykład osób: z zaburzeniami psychicznymi, osób chorujących psychicznie, osób chorujących neurologicznie lub z uszkodzeniem centralnego układu nerwowego, osób z upośledzeniem umysłowym, osób z uszkodzeniem narządów ruchu i innych.

Usługi specjalistyczne świadczone są w miejscu zamieszkania, ale realizowane mogą być również w ośrodkach wsparcia, które zapewniają między innymi terapie zajęciową, zajęcia rehabilitacyjne, kulturalne, rekreacyjne.

W roku 2009 rehabilitacją objętych było 27 osoby (22 w 2008r.).

Rehabilitacja była prowadzona na podstawie indywidualnych decyzji o przyznaniu usług rehabilitacyjnych.

Podstawowymi problemami niepełnosprawnych w Łowiczu jest:

- brak zakładu opiekuńczo-leczniczego,
- likwidacja barier architektonicznych,
- niedostateczne zaopatrzenie chorych w sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny,

- mało rozpowszechniona i niedoceniana potrzeba stosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, udogodnień technicznych w domu chorego,
- brak transportu specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych,
- brak dostatecznej wiedzy i umiejętności by samodzielnie pisać i składać wnioski o przyznanie środków z funduszy Unii Europejskiej,
- brak reprezentacji dla organizacji pozarządowych do spraw osób niepełnosprawnych,
- brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych.

3.7. Przestępczość oraz przestępczość nieletnich

3.7.1. Charakterystyka problemu przestępczości

Wykroczenia i przestępstwa w związku z nadużyciem alkoholu dane dotyczą 2009 roku

Tabela 6. Wybrane dane statystyczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

zakłóceń spokoju i porządku popełnionych przez osoby w stanie nietrzeźwym	1771
kierujących pojazdami mechanicznymi w stanie wskazującym na spożycie alkoholu	69
kierujących innymi pojazdami w stanie wskazującym na spożycie alkoholu	74
spożywających alkohol w miejscach publicznych	650
kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości,ogółem	143

W powyższym zestawieniu ujęto wybrane elementy bezpieczeństwa i porządku publicznego mające związek z nadużywaniem alkoholu jako jednym z istotnych problemów jak też źródeł problemów społecznych.

Tabela 7. Ilość interwencji dane za 2009r.

INNE DANE	
przeprowadzono interwencji ogółem	3735
w tym dotyczących przemocy w rodzinie	16
przeprowadzono postępowań w sprawie znęcania się nad członkiem rodziny	16
przeprowadzono postępowań w sprawie o niealimentację	5

W zakresie przemocy domowej brak rozwiązań systemowych. Podjęcie skutecznych działań prawnych bez zaangażowania ze strony osoby pokrzywdzonej nie jest możliwe. Działania Policji w zakresie „Niebieskiej karty” nie przyczyniają się do rozwiązania problemów przemocy domowej gdyż osoby pokrzywdzone licząc na systematyczne interwencje w razie potrzeby, nie podejmują żadnych własnych działań w celu ochrony swoich praw. Częstokroć są to osoby niedostosowane społecznie, nie posiadające umiejętności załatwiania spraw urzędowych. Policja będąca organem ścigania nie może reprezentować tych osób i załatwiać za nich spraw. Winno to znaleźć się w gestii opieki społecznej.

Pewną barierą uniemożliwiająca prawne działania osób pokrzywdzonych jest również brak środków finansowych na pokrycie kosztów zaświadczeń lekarskich o obrażeniach ciała. Stworzenie systemu finansowania tych badań - w określonych sytuacjach mogłoby przyczynić się do ograniczenia przemocy domowej zwłaszcza w rodzinach ubogich.

W zakresie przeciwdziałania patologii rodziny problemem jest brak możliwości zapewnienia bezpiecznego, tymczasowego schronienia, lub choćby noclegu tak dla ofiar przemocy domowej jak również, a zwłaszcza dla dzieci, które z winy ich opiekunów znalazły się nagle bez opieki. W przeszłości, w celu zapewnienia opieki nad dzieckiem

Policja korzystała z życzliwości dyrektorów różnych placówek, wykra-
cającej poza ich obowiązki. Stwierdzić jednak należy, iż nie jest to
rola Policji i ten problem wymaga również systemowego rozwiązania.

Potencjalnie największym problemem w dającej się przewidzieć
perspektywie będzie upowszechnianie się tzw. "dopalaczy" czyli sub-
stancji o działaniu psychoaktywnym, nieobjętych ustawą o przeciw-
działaniu narkomanii. Z powodu ich specyfiki ograniczenie ich handlu i
spożycia w drodze delegalizacji jest praktycznie niemożliwe, nato-
miast skutki stosowania absolutnie nieprzewidywalne. Problem doty-
czy wszystkich grup wiekowych w warunkach szybkiego wzrostu tego
ryнку.

Tabela 7. Przestępczość nieletnich

Przestępczość nieletnich w	Czynów	% do ogółu
Kradzież	20	14
Kradzież z włamaniem	17	22
Przestępstwa rozbójnicze	12	19
Uszkodzenie mienia	6	20
narkotyki	36	10
Ogółem	145	9

Powyższa tabela obrazuje tylko przestępstwa wykryte, których
sprawcami byli nieletni. Można domniemywać, że wśród przestępstw
nie wykrytych również pewien odsetek jest popełniony przez nielet-
nich.

Struktura przestępczości nieletnich

Na terenie Łowicza poziom przestępczości nieletnich w ostatnich la-
tach jest względnie stały z niewielką tendencją rosnącą. Struktura
przestępczości nieletnich jest również względnie stała.

Znaczną część przestępstw popełniają ci sami nieletni (niektórzy nawet po kilkadziesiąt), korzystając z nieskuteczności i przewlekłości procedur prawnych, stając się tym samym źródłem wtórnej demoralizacji dla rówieśników. W większości przypadków ci nieletni, pochodzący ze znanych patologicznych rodzin, w obszar zainteresowania Policji trafiają w wieku nauczania początkowego. Stworzenie skutecznego systemu wczesnej interwencji wobec tej grupy nieletnich mogłoby w znacznym stopniu wpłynąć na zmniejszenie przestępczości nieletnich. Przy czym efekty takich działań byłyby niewymierne i widoczne dopiero po kilku latach.

W szybkim tempie rośnie liczba małoletnich będących w stanie pod działaniem alkoholu i akceptacja rodziców dla takich zachowań. Normą stało się, że przypadkowe osoby dorosłe kupują alkohol na prośbę małoletnich, przy czym nie jest to czyn zabroniony, zatem zachowania takie nie mogą być represjonowane przez Policję.

W zakresie uwarunkowań patologicznych zachowań małoletnich wskazać należy na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młodzież, w sposób nie wpływający na pogorszenie społecznego poczucia bezpieczeństwa i dostępny dla młodzieży mniej zamożnej. Grupowanie się młodzieży i spędzanie czasu wolnego „na mieście” stanowi tło dla wielu zachowań patologicznych. Bardzo istotne było by zatrzymanie tych osób w zorganizowanych miejscach (klubach młodzieżowych, świetlicach).

W 2009r.. przeprowadzono 36 postępowań w sprawach dotyczących narkotyków. Stwierdzić należy, iż w przypadku narkotyków tzw. „ciemna liczba” jest szczególnie wysoka gdyż w tych sprawach nie ma osób pokrzywdzonych, które byłyby zainteresowane zgłaszaniem się do Policji. Policyjna statystyka może jedynie pokazywać efektywność pracy Policji, nie określa jednak skali zagrożenia. Faktem jest szybko rosnąca skala zagrożenia narkotykami i wiek inicjacji około II klasy gimnazjum.

W grupie osób posiadających problemy społeczne, znajdują się również osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Dlatego grupę klientów pomocy społecznej stanowią też osoby opuszczające zakład karny. Działania podejmowane przez MPOS to głównie:

- doraźna pomoc finansowa
- aktywizacja zawodowa
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych

Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

3.8. Przemoc.

3.8.1. Charakterystyka problemu przemocy.

Od wielu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej problem przemocy w rodzinie. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Stopniowo jednak zaczęto podejmować różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska.

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń,

przemoc psychiczna – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby)

przemoc ekonomiczna – uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy)

przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych

zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania . Agresja ze strony osób najbliższych , jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne , może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą .

Od problemu przemocy nie są wolne również łowickie rodziny.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu w samym 2009r. procedurą Niebieskiej Karty objęte były ogółem 32 środowiska w których zdiagnozowano występowanie zjawiska przemocy domowej.

3.9. Wykluczenie społeczne

3.9.1. Przyczyny wykluczenia społecznego

Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym to takie, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych w związku z wystąpieniem co najmniej jednego z powodów spośród wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

3.9.2. Pomoc na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków

do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych są działania w ramach projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2008 r. MOPS rozpoczął realizację projektu „Być aktywnym – mieć równe szanse”, który będzie realizowany do 2013 r. W projekcie wykorzystuje się kontrakt socjalny, jako narzędzie zwiększające efektywność działań o charakterze aktywizacji społeczno – zawodowej klientów pomocy społecznej.

W projekcie w latach 2008 r. - 2009 r. udział wzięło 56 osób.

	Status osoby na rynku pracy	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
	Bezrobotni	19	27	46

Lp.	Status osoby na rynku pracy	2008		2009	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
1	Bezrobotni	12	16	7	11
	w tym osoby długotrwale bezrobotne	8	10	8	10
2	Osoby nieaktywne zawodowo	0	0	0	0
	w tym osoby uczące lub kształcące się	0	0	0	0
	w tym osoby niepełnosprawne	0	0	5	5
	w tym osoby długotrwale bezrobotne	8	15	23	
2	Osoby nieaktywne zawodowo	5	5	10	
	w tym osoby uczące lub kształcące się	0	0	0	
	w tym osoby niepełnosprawne	5	5	10	

Beneficjenci zostali objęci wsparciem w postaci:

1. doradztwa zawodowego,
2. poradnictwa psychologicznego,
3. warsztatów kompetencji i umiejętności społecznych,

4. szkoleń zawodowych,
5. pracy socjalnej,
6. zasiłków celowych.

IV. MIEJSKA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

4.1. Podstawowe cele „Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”

Podstawowym celem „MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH” jest poprawa sytuacji społecznej mieszkańców Łowicza oraz polepszenie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju miasta.

W określeniu strategii działań społecznych na poziomie lokalnym, należy uwzględnić następujące elementy:

- restrukturyzacja lokalnego rynku pracy
- wielofunkcyjny rozwój miasta
- rozwój infrastruktury otoczenia biznesu sprzyjający działaniom gospodarczym i poprawie sytuacji społecznej mieszkańców
- aktywizacja małych i średnich firm na terenie miasta
- rozbudowa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej poprawiającej dostępność komunikacyjną dla osób z problemami społecznymi oraz osób niepełnosprawnych, co ograniczy wykluczenie społeczne grup i środowisk
- rozwój systemu edukacyjnego w celu podniesienia poziomu edukacji społeczności lokalnej
- zapewnienie dobrej jakościowo opieki społecznej i funkcjonalnego systemu ochrony zdrowia na terenie miasta, w celu poprawy dostępności opieki medycznej.

4.2. Analizy strategiczne

4.2.1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu miasta Łowicz.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta. Stąd np. jako szansę uwzględniono zainteresowanie władz (na poziomie deklaratywnym i popartym konkretnymi rozwiązaniami prawnymi, praktycznymi) promowaniem polityki społecznej w skali miasta.

Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej powyżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny. Mocne cechy polityki społecznej miasta są

czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii społecznej gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie opieki społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

4.2.2. Analiza SWOT

Szanse	Zagrożenia
– Silny i w miarę posiadanych kompetencji - sprawnie działający samorząd; – Współpraca organizacji i gmin – Fundusze strukturalne, opracowanie projektów unijnych, – Dobre położenie geograficzne miasta – integracja środowisk, spotkania osób samotnych z okazji różnych świąt, organizowane przez sektor samorządowy, – sponsorzy na terenie miasta chętni do pomocy, – imprezy kulturalno-oświatowe, – świetlice dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych (TPD, Caritas, Zielonoświątkowcy), oraz przekształcanie funkcjonujących świetlic w świetlice socjoterapeutyczne,	– Niestabilność prawa, – Roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną – duże bezrobocie, niskie kwalifikacje bezrobotnych, degradacja zawodowa (brak pracy), – wykluczenie społeczne, – zbyt małe środki rządowe na pomoc społeczną i przerzucanie zadań na samorząd, cięcia finansowe na prowadzenie działań profilaktycznych, powiększające się problemy związane z finansowaniem narastającej liczby potrzeb społecznych, – osłabienie więzi i poczucia solidaryzmu rodzinnego i sąsiedzkiego, – brak systemowych rozwiązań problemów społecznych, – brak środków na budownictwo społeczne

– wykorzystanie niezagospodarowanego potencjału mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, np. grupy samopomocowe, wykorzystanie w pomocy rodzinie form nieinstytucjonalnych, – Wspólne inicjatywy władz i organizacji – Miasta partnerskie (dobra współpraca, promocja miasta i jego rozpoznawalność) – Ośrodek szkolnictwa wyższego – Możliwość wykorzystania walorów rekreacyjnych miasta i bezpośredniego otoczenia; – Decentralizacja finansów publicznych, co może powodować skierowanie większych środków finansowych na realizację polityki społecznej; – Dalszy rozwój szkolnictwa wyższego;	– Starzenie się społeczeństwa – Brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej – Odpływ młodych wykształconych osób z miasta – Likwidacja regionalnych połączeń komunikacyjnych (kolej i PKS) – Przenoszenie złych wzorców zachowań do społeczności lokalnej – Brak systemu szpitalnego dla przewlekle chorych; – Brak specjalistycznej i wysoko specjalistycznej opieki medycznej; – Niezadowalający rozwój infrastruktury społecznej – Narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży; – Pojawiający się problem tzw. „wtórnego analfabetyzmu” u dzieci nie objętych edukacją; – Niewystarczające wywiązywanie się rodziców ze swych zadań opiekuńczych i wychowawczych; – Wzrastający poziom narkomanii, alkoholizmu
Mocne strony	Słabe strony
– Istniejąca strategia rozwoju miasta	– Wysoki poziom bezrobocia – Brak zakładu opiekuńczo-

- istniejące ramy prawne na poziomie uchwał Rady Miasta oraz zainteresowanie władz samorządowych miasta rozwiązywaniem problemów społecznych, rozumienie i dostrzeganie problemów społecznych przez władze, wyznaczanie kierunków, priorytetów polityki społecznej w mieście,
- dobrze zdiagnozowane niektóre obszary problemów,
- inwestycje władz samorządowych w bazę i infrastrukturę systemu społecznego
- baza noclegowa PPM, ŚDS, świetlice środowiskowe,
- Profesjonalna kadra instytucji społecznych na terenie miasta
- poradnictwo dla osób uzależnionych,
- profilaktyka działań prospołecznych, programy profilaktyczne realizowane w szkołach, dobra baza szkół do wykorzystania po południu na cele profilaktyczne, troska o dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych alkoholizmem, przemocą w rodzinie, pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo, skoncentrowanie się na
 - leczniczego
 - Dom Dziennego Pobytu
 - Brak mobilności zawodowej
 - Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych
 - Bariery architektoniczne
 - Brak infrastruktury turystycznej i bazy
 - Brak koordynacji działań organizacji pozarządowych
 - Kształcenie w deficytowych zawodach
 - Brak środków finansowych na reedukację osób wykluczonych
 - Wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw

pomocy dzieciom w różnych formach – rozbudowana oferta Gminnego Programu Profilaktyki Alkoholowej, – duże środki na zajęcia pozalekcyjne, – dobre szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne, – dobre zaplecze sportowe – Szkolnictwo wyższe – Organizacje pozarządowe – Różnorodność branż i sektorów lokalnej gospodarki – Współpraca organizacji i środowisk osób niepełnosprawnych z MOPS i realizujące pomoc dla środowiska – Atrakcyjne walory turystyczne i kulturowe miasta i okolicy	

4.2.3. Opis głównych uwarunkowań zawartych w analizie SWOT

Niewątpliwie mocną stroną Łowicza jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez miasto polityki społecznej. Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest decentralizacja finansów publicznych.

Dzięki temu zabiegowi środki pieniężne mogą dotrzeć sprawniej oraz trafniej do ośrodków i instytucji realizujących politykę społeczną.

Kolejną mocną stroną Łowicza jest działalność ośrodka szkolnictwa wyższego, co przekłada się na poziom wykształcenia mieszkańców. W perspektywie, jest to bardzo istotny element w kontekście przyciągania inwestorów zewnętrznych, czyli tworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców miasta.

Niestety Łowicz mają również wiele słabych stron. Jedną z nich to brak rozwiniętego i specjalistycznego systemu obsługi okołobiznesowej dla małej i średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej jak i w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne, ale i złożone zagadnienie. Stwarzając bowiem warunki do rozwoju przedsiębiorczości miasto przyczynia się do tworzenia miejsc pracy ale także samo czerpie pewne korzyści, np. z podatków lokalnych, które w części mogą pokrywać wydatki związane z prowadzoną przez miasto, polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie pewnym patologiom, takim jak: alkoholizm czy ubóstwo.

Kolejną słabą stroną Łowicza jest brak stacjonarnego szkolnictwa wyższego. Jest to utrata przez miasto korzyści związanych m.in.: z aktywizacją bezrobotnych w procesie uruchamiania i obsługi instytucji i firm standardowo działających przy studenckich kampusach czy osiedlach (np.: stołówka, puby, sklepy itp.). Dużym problemem Łowicza jest również brak systemu szpitalnego dla przewlekle chorych oraz brak specjalistycznej i wysoko specjalistycznej opieki medycznej. Odnotowany postęp w tej dziedzinie wymaga jeszcze rozwoju specjalistycznych form tej opieki.

Szansą dla Łowicza jest możliwość wykorzystania istniejącej już infrastruktury przemysłowej oraz zasobów ludzkich. Są to bowiem istotne elementy, dla inwestorów zewnętrznych, przy wyborze miejsca kolejnej inwestycji. Możliwość wykorzystania walorów rekreacyjnych miasta i bezpośredniego otoczenia, to kolejna szansa dla Łowi-

cza. Poza promocją miasta element ten ma na celu zwiększenie obrotów (dochodów) firm, związanych z obsługą turystyczną, pośrednio tworząc nowe miejsca pracy.

Zagrożenia to, między innymi narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży, prowadząca do wielu patologicznych sytuacji i stanów. Dodatkowo sytuacja taka jest niebezpieczna ponieważ, przy wysokim poziomie bezrobocia, często osoby takie wstępują lub zakładają grupy zajmujące się przestępczością zorganizowaną. Sytuację młodzieży pogarsza częste – tylko fragmentaryczne – wywiązywanie się rodziców ze swych zadań opiekuńczych i wychowawczych. W skrajnych sytuacjach może to prowadzić nawet do uzależnień (narkomanii i alkoholizmu). Zaniedbania rodziców połączone z słabą kadrą nauczycielską i pedagogiczną są przyczyną coraz częstszego zjawiska zwanego „wtórnym analfabetyzmem” u dzieci nie objętych edukacją.

V. MISJA

W sferze społecznej Misją miasta jest zapewnienie dobrej jakości życia swoim mieszkańcom oraz dostęp do opieki medycznej, wykształcenia i szeroko pojętych usług dla ludności mieszkającej w Łowiczu.

Zapewnienie wysokiego standardu życia to cel rozwoju, któremu służy realizacja wszystkich innych celów pośrednich. Posiadane zasoby techniczno – instytucjonalne dają podstawy do prognozowania dalszego pomyślnego rozwoju miasta.

- Zasoby uzbrojonych terenów przemysłowych oraz rezerwy w istniejących zakładach przemysłowych stwarzają możliwość utworzenia odpowiedniej ilości miejsc pracy dla społeczności miasta.

- Funkcjonuje szpital o zasięgu ponad powiatowym, działają cztery przychodnie zdrowia oraz sieć mniejszych punktów świadczących usługi medyczne.
- Istnieje system szkolnictwa zawodowego i średniego.

Powyższy potencjał infrastrukturalny oraz ukształtowane możliwości rozwojowe stanowią podstawę powodzenia realizacji przyjętej Misji w sferze rozwiązywania problemów społecznych w Łowiczu.

VI. CELE STRATEGICZNE

6.1. Cel główny „MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH”

Doskonalenie systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o jednostki samorządu szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego oraz organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

6.2. Cele pośrednie

- Podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny.
- Promocja zdrowego stylu życia.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz wzrost odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.
- Pomoc osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz innym potrzebującym pomocy, a także ich rodzinom.
- Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych.
- Organizacja czasu wolnego (pozaszkolnego) dla młodzieży.

- Rozwój systemu edukacji oraz poprawa dostępu do edukacji.
- Tworzenie warunków do kształcenia młodzieży upośledzonej umysłowo oraz kształcenia integracyjnego młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.
- Zapewnienie bezpieczeństwa poprzez minimalizowanie zagrożeń kryminalnych i społecznych.

6.3. Cele operacyjne

- Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Wsparcie finansowe najuboższych rodzin.
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym.
- Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji
- Poprawa warunków infrastrukturalnych działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej: rozbudowa placówek opiekuńczych oraz poszerzenie oferty pomocowej.
- Modernizacja Punktu Pomocy Mieszkaniowej.
- Wspieranie świetlic socjoterapeutycznych oraz organizacji i ruchów samopomocowych.
- Likwidacja barier architektonicznych.
- Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości.
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodków pomocy społecznej.
- Wspieranie młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich przez program stypendialny.
- Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nau-

czycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych.

- Powiększenie zasobów mieszkaniowych.
- Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice osiedlowe.
- Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

6.4. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w „MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH” co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. systematyczne diagnozowanie,
2. okresowy monitoring i kontrola,
3. subsydiarność, pomocniczość świadczeń,
4. zlecenie, kontraktowanie usług socjalnych przez samorządy,
5. kompleksowość rozwiązań,
6. wyznaczenie standardów usług socjalnych,
7. korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu,
8. konsekwencja i długotrwałość działania,
9. indywidualizacja metod i środków,
10. zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów,
11. prowadzenie konkretnych programów i projektów,

12. zdobywanie środków pozabudżetowych,
13. propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej,
14. szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo,
15. nacisk na profilaktykę i zapobieganie, a dopiero potem na przeciwdziałanie i łagodzenie,
16. aktywna rola struktur pomocy społecznej,
17. rozwinięcie form pomocy środowiskowej,
18. efektywność społeczna i ekonomiczna z uwzględnieniem potrzeb społecznych i możliwości finansowych,
19. polityka prorodzinna,
20. decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu,
21. aktywne uczestnictwo mediów.

VII. PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ŁOWICZU

Określony w niniejszej Strategii -Program Rozwiązywania Problemów Społecznych w Łowiczu, wskazuje cele szczegółowe oraz plan działania służący ich osiągnięciu. Cele szczegółowe zostały odniesione do poszczególnych zidentyfikowanych problemów społecznych. Określonym działaniom podporządkowano instrumenty realizacyjne w postaci określania czasu realizacji, źródeł potencjalnego finansowania oraz odpowiedzialnych za poszczególne działania. Przyczyni się to do uszczegółowienia sposobu wdrażania MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

7.1. Cel: Przeciwdziałanie bezrobociu

7.1.1. Cele strategiczne

Celem planowanych działań w ramach Strategii jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu miasta, które są podopiecznymi pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

7.1.2. Cele szczegółowe

Podstawowe działania w zakresie walki z bezrobociem to:

- budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia,
- przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej,
- rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego,
- zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania,
- koordynatorzy działań na rzecz bezrobotnych to pracownicy socjalni,
- pozostające w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych.

7.1.3. Kierunki działania

- wprowadzenie kontraktów określających zasady współdziałania,
- prace interwencyjne dla najbardziej aktywnych,
- inicjowanie różnorodnych form szkolenia dla bezrobotnych,

- ochrona dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców,
- nauka racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami.

Istotnym elementem są również działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez Urząd Pracy, jak i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach tych działań należy rozwinąć banki danych o możliwościach pomocowych oraz doskonalić sposoby docierania z informacjami do zainteresowanych. Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań. Kolejnym, istotnym zabiegiem jest działalność informacyjna na rzecz organizacji pozarządowych. Celem jest dostarczenie informacji o możliwościach ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych na rzecz lokalnej społeczności z różnych źródeł, np. fundacji, funduszy, itp.

7.1.4. Działania z zakresu pracy socjalnej

Działania podejmowane w celu mobilizowania podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się.

W ramach tych działań podstawą pomocy stanie się kontrakt zawierany pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia. Innym wzmocnieniem aktywnej postawy będzie proponowanie prac interwencyjnych z puli Powiatowego Urzędu Pracy dla najbardziej aktywnych podopiecznych.

7.1.5 Źródła finansowania celu – przeciwdziałanie bezrobociu

- Budżet Miasta,
- Budżet Centralny,
- Fundusze i inicjatywy Unii Europejskiej.

7.1.6. Podmioty realizujące i koordynujące

- Urząd Miasta,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy.

7.2. Cel - zapobiegania bezdomności

7.2.1. Cele strategiczne

Celami strategicznymi w zakresie walki z bezdomnością powinno być:

- zapobieganie dalszemu rozwojowi tego zjawiska w Łowiczu,
- udzielanie pomocy osobom bezdomnym.

7.2.2. Cele szczegółowe

- zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych,
- zapobieganie degradacji osób bezdomnych poprzez zapewnienie, wsparcia psychicznego osobom i rodzinom dotkniętym problemem bezdomności poprzez działanie zespołu konsultantów tutejszego Ośrodka psychologa,
- realizowanie programu terapeutycznego dla osób uzależnionych poprzez współpracę z Komisją ds. Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi działającą przy Urzędzie Miejskim w Łowiczu.

7.2.3. Kierunki działania

Przyjęto następujące kierunki działania:

- rozwój zatrudnienia socjalnego osób wychodzących z bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- utrzymanie bieżącej działalności Punktu Pomocy Mieszkaniowej,
- utworzenie warunków zapobiegania bezdomności w rodzinie poprzez walkę z uzależnieniami, zapobieganie zaległościom w opłatach mieszkaniowych prowadzącym do eksmisji poprzez system dopłat do utrzymania lokali mieszkalnych dla osób niezamożnych,
- umożliwienie osobom bezdomnym realizującym indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzyskanie lokalu socjalnego dającego szansę na usamodzielnienie się,
- zorganizowanie grupy terapeutycznej oraz wdrażania indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności,
- udzielanie pomocy rzeczowej oraz zasiłków celowych na zakup odzieży,
- udzielanie pomocy w załatwianiu formalności związanych ze staraniem się o dodatek mieszkaniowy,
- udzielanie pomocy finansowej,
- budowa nowoczesnego Punktu Pomocy Mieszkaniowej i rozwój jego działalności.

7.2.4. Źródła finansowania celu - zapobieganie bezdomności.

- Budżet Miasta,
- Budżet Centralny,
- Fundusze i inicjatywy Unii Europejskiej.

7.2.5. Podmioty koordynujące

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Miejskim w Łowiczu.

7.3. Cel -Pomoc na rzecz rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo – wychowawczymi

7.3.1. Cel strategiczny.

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią.

Rodzina jest dynamiczną, społeczną całością, jej elementy są ze sobą w interakcji i we wzajemnej zależności. Należy więc założyć, że nie wystarczy zajmować się tylko dziećmi w celu poprawienia ich funkcjonowania, lecz całą rodziną, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny, należy kierować się zasadami:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań,
- opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku (w rodzinie lub szkole) tak, aby umożliwiły mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych,
- w przypadku udzielenia pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą.

7.3.2. Kierunki działania

Występujące i dominujące w rodzinach dysfunkcje wyznaczają kierunki działań:

Działania z zakresu pracy socjalnej:

- Specjalizacja pracowników socjalnych.

Pozwoli to na bardziej kompleksową i profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. W chwili obecnej oprócz pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych specjalistycznej pomocy udzielają pracownicy MOPS: psycholog, prawnik. Osoby te obejmują rodziny terapią, udzielają specjalistycznych porad.

- Rozwój pracy zespołowej.

Pracownik socjalny wraz z konsultantem (prawnikiem lub psychologiem) wspólnie opracowują plan pracy z konkretną rodziną w celu pomocy w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej tej rodziny. Należy się spodziewać, że efektem takiej pracy będzie wszechstronna i bardziej niż dotychczas skuteczna pomoc rodzinie w odbudowaniu utraconych ról, umiejętności i wartości, takich jak: więź rodzinna, poczucie bezpieczeństwa, optymizm i wiara, że istnieje wiele realnych możliwości pokonania kryzysu.

- Warunkowanie pomocy przez zawieranie kontraktów.

Uświadomienie podopiecznemu, że to on jest odpowiedzialny za rozwiązanie swojego problemu, a zadaniem pracownika socjalnego lub specjalisty jest stymulowanie i wspieranie podejmowanych przez niego działań. Efektem tej pracy powinno być podpisanie kontraktu dotyczącego współpracy podopiecznego z pracownikiem MOPS.

- Uzupełnianie profesjonalnych usług wolontariatem

Zorganizowanie grup zainteresowań dla dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych. Grupy takie będą prowadzone przez wolontariuszy (muzyk, plastyk, sportowiec). Zajęcia te będą alternatywą dla destrukcyjnie działającej ulicy, dla zaniedbań ze strony rodziców.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi:

- Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby potrzebujące.

Uruchomienie strony internetowej, na której zamieszczane byłyby informacje o bieżącej działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, realizowanych programach i planach na przyszłość. Stworzenie takiej informacji umożliwi m.in. nawiązanie współpracy z innymi instytucjami pomocowymi, a być może wypracowanie wspólnych działań, zaznajomi organizacje pozarządowe z charakterem prowadzonej działalności.

- Budowanie sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy rodzinie.

W celu udzielania pełnej i kompleksowej pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi pracownicy MOPS powinni nawiązać współpracę z pedagogami szkolnymi, Sądem Rodzinnym, domami dziecka, poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

7.3.3. Podmioty realizacji celu - problemy opiekuńczo wychowawcze rodzin.

W realizację strategii zaangażowane będą następujące instytucje:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu,
- Sąd Rodzinny-kuratorzy,
- Komenda Powiatowa Policji-Zespół ds. Nieletnich,
- pedagodzy szkolni,
- organizacje pozarządowe.

7.4. Cel –rozwiązywanie problemów alkoholowych

7.4.1. Zadania przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Powyższa ustawa nakłada obowiązek wykonywanie następujących zadań:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

7.4.2. Cel strategiczny

- Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym;
- Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego;
- Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców;
- Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.

7.4.3. Kierunki działania

- Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych. Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych prowadzona przez psychologa – Stowarzyszenie Abstynenckie „Pasiaczek” zawierać będzie elementy psychoedukacji mającej na celu zdobycie przez uczestników rzetelnej podstawowej wiedzy na temat tego kim jest alkoholik i dlaczego jest to człowiek chory, czym jest współuzależnienie w chorobie alkoholowej członka rodziny i jakie są jego konsekwencje.
- Grupa wsparcia dla dzieci z rodzin uzależnionych od alkoholu.
Zorganizowanie zajęć dla dzieci w czasie trwania grupy wsparcia dla osób współuzależnionych. Celem będzie zapew-

nienie dzieciom opieki i stworzenie warunków do odreagowania negatywnych emocji nagromadzonych na skutek problemów w domu.

- Szkolenia dla pracowników socjalnych w sposobie postępowania z rodziną z problemem alkoholowym.

Zorganizowanie spotkań pracowników socjalnych z psychologiem, których celem będzie: psychoedukacja; wskazywanie na możliwości i formy postępowania z rodziną dotkniętą problemem alkoholowym; informowanie o miejscach, organizacjach, instytucjach mogących oprócz pracowników MOPS nieść pomoc w rozwiązywaniu piętrzących się problemów; kształtowanie umiejętności stawiania wymagań i ich egzekwowania.

7.4.4. Źródła finansowania celu – rozwiązywanie problemów alkoholowych

- Budżet Miasta.
- Budżet Centralny

7.4.5. Podmioty realizujące zadania na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu
- Świetlice środowiskowe
- Sąd Rodzinny-kuratorzy
- Pedagodzy szkolni
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Łowiczu

7.5. Cel-zapobieganie narkomanii

7.5.1. Cel strategiczny

Problem narkomani jest na szczęście w Łowiczu zjawiskiem marginalnym, jednakże zagrożenie jakie stwarza nakazuje zwrócenie na niego szczególnej uwagi. Głównym celem jest wzmocnienie istniejących form pomocy dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkomanii. Szczegółowe formy działania zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Narkomanii.

7.5.2. Cele szczegółowe

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej.
- Prowadzenie skutecznej profilaktyki,
- Szkolenie z zakresu problematyki związanej z narkomanią.
- Uruchomienie telefonu informacyjnego.

7.5.3. Kierunki działania.

Strategia działania w tej materii powinna obejmować – w miarę potrzeb – przede wszystkim:

- współpraca środowisk nauczycielskich w zakresie profilaktyki uzależnień
- promocja zdrowego stylu życia,
- rozwój kultury fizycznej i sportu,
- skuteczna walka z osobami zajmującymi się dystrybucją środków odurzających,
- organizowanie dla mieszkańców Łowicza kampanii mających na celu informowanie o zagrożeniach, jakie niesie ze sobą narkomania oraz sposobach aktywnego zwalczania przejawów wspomnianej patologii.

7.5.4. Źródła finansowania celu – zapobiegania narkomanii.

- Budżet Miasta.
- Budżet Centralny.
- Środki Unii Europejskiej.

7.5.5. Podmioty realizujące strategię w zakresie realizacji celu - zapobieganie narkomanii

Podmioty uczestniczący w realizacji strategii to:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Wychowawcy klas lub inne osoby odpowiedzialne w szkołach za profilaktykę w tym zakresie; organy ścigania.
- Powiatowa Komenda Policji.
- Urząd Miejski w Łowiczu.
- Sąd Rejonowy w Łowiczu.

7.6. Cel -Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych .

7.6.1. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

7.6.2. Cele strategiczne

Cele strategiczne programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych to:

- działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych,
- stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych – powstanie zakładu opiekuńczo – leczniczego,
- wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych,
- likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym,
- zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

7.6.3. Kierunki pomocy

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

Realizowana jest przede wszystkim przez:

- dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, tzn. zorganizowanych form rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu,
- szkolenie pracowników socjalnych, które przybliży problematykę niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej. Jest to niezbędne do efektywnego poradnictwa i wspierania osoby niepełnosprawnej w samodzielnym życiu poprzez towarzyszenie jej w różnych sytuacjach życiowych (udzielanie informacji i motywowanie do działania),

- rozwój pracy zespołowej - pracownik socjalny wraz z konsultantem (psycholog) opracują wspólnie z rodziną dziecka lub dorosłą osobą niepełnosprawną i jej opiekunami plan pracy i pomocy. Należy się spodziewać, że efektem takiej pracy będzie akceptacja siebie samego jako osoby niepełnosprawnej lub wsparcie rodziny, której członkiem jest osoba niepełnosprawna i zmniejszenie napięcia spowodowanego niepokojem co do jej stanu zdrowia,
- wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem. Zorganizowanie grupy wolontariuszy, która będzie wspomagać rodziny wychowujące niepełnosprawne dziecko. Pomoc wolontariuszy będzie polegać na opiece nad dzieckiem, wspólnym spędzaniu czasu na zabawie i spacerach.

7.6.4. Źródła finansowania celu – pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Budżet Miasta,
- Budżet centralny,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

7.6.5. Podmioty realizujące pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty realizujące strategię to:

- Miejski Ośrodek Pomocy społecznej,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Szkoły i przedszkola integracyjne.

7.7. Cel - pomoc na rzecz osób starszych

Strategia MOPS w stosunku do ludzi starych skierowana jest na podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej umożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb, a także ich aktywności społecznej oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem.

7.7.1. Cel strategiczny.

Celem strategii pomocy osobom starszym jest zwiększenie ich aktywności życiowej poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestniczenia w życiu społecznym. Należy również poprawić ofertę świadczonych usług poprzez wzbogacenie jej i podniesienie jej poziomu. Celem nadrzędnym powinno być pozostawienie ludzi starszych w ich środowisku zamieszkania. Najlepszą formą profilaktyki jest codzienna aktywność fizyczna i umysłowa. Obie formy powinny być dostosowane do indywidualnych możliwości człowieka.

7.7.2. Cele szczegółowe

- integrowanie działań samorządu i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych.
- profesjonalizacja pomocy udzielanej osobom starszym,
- wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób starszych ze środowiskiem,
- zapobieganie instytucjonalizacji ludzi starszych,
- poprawa oferty świadczonych usług.

7.7.3. Kierunki działania

- zwiększenie oferty programowej spędzania wolnego czasu,
- poszukiwanie źródeł finansowania ofert aktywizacji osób starszych,

- utworzenie Domu Dziennego Pobytu,
- zachęcanie ludzi starszych do zapoznania się z ofertą pomocy,
- przełamanie mitów i stereotypów na temat starości,
- wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem,
- modernizacja Środowiskowego Domu Samopomocy,
- współpraca z mediami.

7.8. Cel - zapobieganie przestępczości i przestępczości nieletnich.

7.8.1. Cele strategiczne.

W trosce o bezpieczeństwo swoich mieszkańców władze Łowicza traktują w sposób priorytetowy poprawę realnego bezpieczeństwa swoich mieszkańców i turystów poprzez: ograniczenie przestępczości pospolitej, przestępczości wśród nieletnich i przestępczości zorganizowanej, zdecydowane działania przeciwko wykroczeniom.

7.8.2. Cele szczegółowe

- umocnienie współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz poprawy poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Łowicza. Szczegółowy zakres zadań i formy ich realizacji zawarty jest w programie „Bezpieczne Miasto”,
- stworzenie mechanizmów pozwalających skutecznie walczyć z rosnącą przestępczością i wykroczeniami. Istotnym elementem są też akcje i kampanie edukacyjne adresowane do lokalnej społeczności, a propagujące ostrożność i obywatelską postawę.

7.8.3. Kierunki działania

Bezpośrednie działania, mające na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Łowicza, to:

- współpraca mediów, rodziny, szkolnictwa i służb porządkowych w celu włączenia działań zapobiegających patologiom w inne dziedziny funkcjonowania społeczności,
- stworzenie programu profilaktycznego i zwalczania wszelkich patologii, a w szczególności uzależnień,
- kontrola dostępu młodzieży do używek,
- szczególna troska o bezpieczeństwo w szkołach.

7.8.4. Podmioty realizujące cel - zapobieganie przestępczości i przestępczości nieletnich

- Komenda Powiatowa Policji w Łowiczu,
- nauczyciele oraz całe grono pedagogiczne,
- rodzice.

7.8.5 Źródła finansowania

- Budżet Miasta,
- Budżet Powiatu,
- Budżet Centralny.

7.9. Cel - zapobieganie zjawisku przemocy

7.9.1. Cel strategiczny

Stworzenie wsparcia i profesjonalnej pomocy zmierzającej do zwiększenia dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc.

7.9.2. Cele szczegółowe :

Dla Policji :

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządami i organizacjami pozarządowymi
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców

Dla Gminy :

- przeprowadzenie dokładnego rozeznania sytuacji
- udzielenie wsparcia socjalnego , psychologicznego , prawnego osobom poszkodowanym
- informowanie członków rodziny o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej
- współpraca z instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym

Dla Powiatu :

- udostępnianie rodzinom, w których występuje przemoc , pomocy psychospołecznej i prawnej

7.9.3. Kierunki działania.

Dla Policji :

- interwencja

- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy
- udzielanie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy

Dla Gminy:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji
- znajomość miejsc, osób , możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków , form udzielania pomocy i efektów
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy w rodzinie

Dla Powiatu :

- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

7.9.4. Podmioty realizujące cel- zapobieganie zjawisku przemocy

- Komenda Powiatowa Policji
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Sąd
- szkoły

7.9.5. Źródła finansowania

- Budżet Miasta
- Budżet Powiatu
- Budżet Centralny

7.10. Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego

7.10.1. Cel strategiczny

Integracja społeczna i zawodowa klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu

7.10.2. Cele szczegółowe

- wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia,
- wsparcie mobilności na rynku pracy pozwalające na przezwyciężenie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy,

- pomoc we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych,
- przezwyciężenie barier społecznych powodujących wykluczenie społeczne,
- edukację społeczną,
- zwiększenie dostępu do pracy socjalnej,
- szersze wykorzystywanie instrumentów aktywizacyjnych.

7.10.3. Źródła finansowania

- Dotacja rozwojowa z budżetu samorządu województwa,
- Budżet Miasta.

VIII. Sposoby monitorowania Strategii

8.1. System monitorowania strategii

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceny zajmować się będzie Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej w Łowiczu oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Komisja prowadzić będzie monitoring w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie miasta. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalone będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie) miesięcznie – kwartalnie – rocznie.

Oprócz Komisji przedsięwzięcia z zakresu realizacji Strategii monitorowane będą przez zespół zadaniowy MOPS.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych,
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych,
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ilość oddanych do użytkowania mieszkań (w tym socjalnych),
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy,
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia,
- procentowy udział mieszkańców zadowolonych z jakości życia w Łowiczu.